

Ondernemingsplan 2024

Woord vooraf

Voorliggend document geeft invulling aan de verplichting van artikel 14 uit de Samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin, in voege sinds 1 januari 2023. Dit artikel stelt dat Aquafin jaarlijks een Ondernemingsplan voor zijn decretale opdracht (bovengemeentelijke activiteiten) opmaakt en aan de Vlaamse Regering voorlegt ter goedkeuring. Het artikel definieert ook de inhoud ervan:

- de strategische beleids- en beheerdoelstellingen, zowel meerjarig als voor het komende jaar, voor de in artikel 1, §1 vermelde taken;
- de operationele doelstellingen, die de vertaling van de strategische beleids- en beheerdoelstellingen vormen voor de periode die gedekt is door het plan;
- de acties om de operationele doelstellingen te bereiken voor de periode die gedekt is door het plan;
- een nadere invulling van het budget, zoals vastgesteld in het Budgetoverleg conform artikel 23;
- een samenvatting van het recentste investeringsplan, met een inschatting van de manier waarop de uitvoering ervan zal gefinancierd worden en de verwachte impact op de doelstellingen van de kaderrichtlijn water, de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de toestand van het patrimonium;
- de inspanningen die zullen geleverd worden om de samenwerking met en de betrokkenheid van de stakeholders te verhogen.

Na toelichting van de algemene beleids- en beheerdoelstellingen in hoofdstuk 1, wordt het investeringsplan met inbegrip van de financiering samengevat in hoofdstuk 2. De operationele doelstellingen en bijhorende acties worden toegelicht in hoofdstuk 3. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 de invulling meegegeven van het budget dat toegekend is op het jaarlijkse budgetoverleg.

Voorliggend document betreft dus geen toekenning van bijkomende budgetten, maar wel de toelichting van de doelstellingen die Aquafin met dit budget wil bereiken. Dit zal vanzelfsprekend gebeuren in samenwerking met de relevante stakeholders, zoals vermeld in het document waar relevant.

Dit is de eerste keer dat een dergelijk document uitgewerkt is, en dit zal jaarlijks verder doorontwikkeld worden.

1. Inhoud

1.	OVER AQUAFIN	6
1.	BELEIDS- EN BEHEERDOELSTELLINGEN	11
1.1.	Nieuwe infrastructuur bouwen in functie van de reductiedoelstellingen per waterloop	12
1.2.	Zorgwekkende stoffen in het oppervlaktewater aanpakken	12
1.3.	Het effect van eerdere investeringen budgettair en ecologisch niet verloren laten gaan	13
1.4.	Milieubewust en sociaal bewust ondernemen	14
1.5.	Meewerken aan de betaalbaarheid van de drinkwaterfactuur	15
2.	INVESTERINGSPLAN	16
2.1.	Projecten	18
2.1.1.	Uitbreiding van infrastructuur: bovengemeentelijke projecten en Lokaal Pact-projecten	19
2.1.2.	Vernieuwing van infrastructuur: asset management projecten	22
2.1.3.	Energieprojecten	23
2.2.	Financiering	24
2.2.1.	Investeringsuitgaven en terugbetalingstermijnen	24
2.2.2.	Concrete financieringsbehoeften	24
2.3.	Projecten die geen onderdeel zijn van bovenvermelde investeringsprogramma's	26
3.	JAARLIJKSE DOELSTELLINGEN EN ACTIES	29
3.1.	Afvalwater zuiveren	31
3.1.1.	Context	31
3.1.2.	Operationele doelstellingen en acties	31

3.2.	Projecten opleveren	33
3.2.1.	Context	33
3.2.2.	Operationele doelstellingen en acties	35
3.3.	Financieel evenwicht	39
3.3.1.	Context	39
3.3.2.	Operationele doelstellingen en acties	40
3.4.	Veilig werken	42
3.4.1.	Context	42
3.4.2.	Operationele doelstellingen en acties	43
3.5.	Autocontrole	44
3.5.1.	Context	44
3.5.2.	Operationele doelstellingen en acties	45
4.	VERTALING NAAR HET BUDGET	46
4.1.	Budgetcyclus	48
4.2.	Facturaties uit opleveringen	49
4.3.	Budget volgens vergoedingsmodel	51
4.4.	Rentelasten	53
4.5.	Vergoeding eigen middelen (incl. asset manager vlaanderen)	54
4.6.	Hydria	54
4.7.	Uitzonderlijke budgetten via beslissingen vlaamse regering	55

Over Aquafin

Aquafin is al meer dan 30 jaar een trouwe partner van het Vlaamse Gewest en inmiddels een gevestigde waarde in de nationale en internationale watersector. Het bedrijf is een private NV met PMV als 100% aandeelhouder sinds 2020. Het is onze ambitie om te werken aan propere waterlopen in Vlaanderen en aan een leefomgeving in harmonie met water voor huidige en toekomstige generaties. We hebben daarvoor de nodige expertise in huis en handelen vanuit een intrinsieke bekommernis voor het milieu en het klimaat. Bij het uitwerken van oplossingen voor de uitdagingen van vandaag en morgen, zoeken we verbinding met mogelijke partners en durven we innoveren. De projecten die we uitvoeren voor het Vlaamse Gewest, prefinancieren we ook. Dankzij kwalitatief financieel management slagen we er telkens in om zowel kortetermijnfinanciering op te halen voor projecten in uitvoering, als langetermijnfinanciering voor projecten die werden opgeleverd aan het Gewest.

ESG geeft richting aan de bedrijfsstrategie

Het is onze ambitie en onze decretale opdracht om zoveel mogelijk meerwaarde te creëren voor mens en milieu. Het financieren, bouwen, optimaliseren en beheren van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur blijven ook in de toekomst onze kernactiviteiten. De autonomie die de samenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest ons geeft, stelt ons tegelijk in staat om impact te maken op domeinen waar we een verschil kunnen maken.

De materiële thema's voor Aquafin op het vlak van Environment, Social en Governance maken integraal deel uit van onze strategie, waardoor ze continu op onze radar blijven. Uiteraard zullen de doelstellingen en de latere rapportering in lijn zijn met de Europese Corporate Sustainability Reporting Directive en Taxonomie, die voor Aquafin van toepassing wordt vanaf 2025.

ENVIRONMENT		SOCIAL			GOVERNANCE		
Carbon Footprint	Ecologische impact (excl. Carbon Footprint)	Eigen personeel	Projectpartners	Samenleving	Governance, risicobeheer, interne controle	Business Conduct	Compliance veiligheid & milieu

Kenniscentrum voor uitbouw en verbetering van infrastructuur

Naast het realiseren van de laatste ontbrekende schakels (collectoren en waterzuiveringsinstallaties) voor een maximale zuiveringsgraad, zorgt Aquafin er met een doordacht assetmanagement voor dat de investeringen uit het verleden ook in de toekomst blijven renderen. Aquafin is ruim vertegenwoordigd in de werkgroepen van Vlario en toont met zijn huidige ISO 55001-certificering dat het al zijn assets goed beheert en doorheen de volledige levenscyclus rekening houdt met al zijn stakeholders.

Verbindende functie in de sector

Aquafin zorgt in het complexe veld van de watersector voor de noodzakelijke verbinding tussen het Vlaamse Gewest, met VMM en het CIW als regisseurs van de waterketen, en de Vlaamse steden en gemeenten, die regisseur zijn op het publiek domein. Tegelijk zijn het onmisbare partners voor Aquafin om onze decretale opdracht te vervullen.

Aquafin werkt vandaag al structureel samen met De Watergroep, water-link en Pidpa. Met Farys en Aquaduin werken we samen op projectbasis. De voordelen van een verticaal geïntegreerde aanpak van projectuitvoering en onderhoud zijn voor de betrokken gemeenten ondertussen vanzelfsprekend. Het is daarom de expliciete ambitie van Aquafin om in de loop van de volgende legislatuur ook met de 4 andere gemeentelijke rioolbeheerders een structureel samenwerkingsverband aan te gaan.

Voortrekker in de duurzame ontwikkeling van de watersector

Dankzij een nauwgezette opvolging behalen onze rioolwaterzuiveringsinstallaties jaar na jaar zeer goede zuiveringsresultaten. We beheren de infrastructuur in de eerste plaats met het oog op de waterkwaliteit, maar tegelijk blijven we innoveren om de recuperatie van energie en grondstoffen uit het zuiveringsproces te laten groeien. Behalve warmte die kan worden ingezet in warmtenetten en biomassa als bron van groene stroom, bevat afvalwater grondstoffen als fosfor, cellulose en vetzuren. Het potentieel aan energie en grondstoffen in rioolwater is zo hoog, dat onderzoekers en start-ups met veel enthousiasme met Aquafin samenwerken voor een duurzame toekomst. Zo wordt het zuiveringsproces meer en meer een schakel in de circulaire economie.

Het gezuiverde water zelf moet de waterlopen op peil houden, maar kan deels worden ingezet om drinkwaterproductie op basis van oppervlakte- en grondwaterbronnen te vervangen. Er zijn al verschillende samenwerkingsverbanden opgestart met private en/of publieke spelers om effluent op te waarderen tot drinkwater of proceswater voor de industrie.

Onze R&D-afdeling houdt de vinger aan de pols in de sector en zorgt ervoor dat we op de hoogte zijn van ontwikkelingen in de industrie en in het buitenland zodat we tijdig voorbereid zijn op nieuwe regelgeving, bijvoorbeeld rond milieugevaarlijke stoffen.

Voortrekker in blauwgroene oplossingen

Met onze kennis van de watercyclus ondersteunen we ook het Vlaamse Klimaatadaptatieplan 2030 door oplossingen aan te reiken voor wateroverlast en droogte. Inzetten op regenwater ter plaatse houden en de gelijktijdige waardecreatie voor de omgeving is nog geen evidentie voor alle actoren in Vlaanderen. Aquafin wordt beschouwd als voortrekker op dit gebied, zowel als stimulator van technologische en technische ontwikkelingen als qua aantal projecten in uitvoering.

Expert in financiering

Aquafin is sedert zijn ontstaan al voor 5 miljard euro aan leningen aangegaan om de uitbouw en renovatie van zuiveringsinfrastructuur te prefinancieren. De kost van Aquafin wordt hoofdzakelijk gedragen door de burger via het principe 'de vervuiler betaalt' aangevuld door een werkingstoelage uit het Minafonds aan de drinkwatermaatschappijen.

Niet alleen onze flexibele manier van investeren en de mooie Moody's-Rating van Aa3 trekken geldschieters aan, ook het duurzame karakter van een investering bij Aquafin is interessant. Hoe langer hoe meer wint maatschappelijk verantwoord investeren aan belang. Duurzame investeringen houden rekening met ecologische, maatschappelijke en beleidscriteria (ESG). Als Vlaamse afvalwaterzuiveraar tikt Aquafin heel wat boxen aan.

**328 RWZI's, ruim
2000 pompstations
en ruim 7000 km
leidingen**

Infrastructuur in beheer

967 VTE

Aantal medewerkers die de opdracht van het gewest realiseren

Aquafin in cijfers

86,5%

Gezuiverd residentieel afvalwater

€4,5 M

Projecten opgeleverd

€1,9 M

Projecten in uitvoering

€5 M

Bedrag geprefinancierd

1. Beleids- en beheerdoelstellingen

Het afvalwater van ruim 86% van de Vlamingen wordt ondertussen gezuiverd voordat het naar een waterloop gaat. Vlaanderen heeft duidelijk stappen vooruitgezet in de aansluiting van huishoudens op de waterzuiveringsinfrastructuur. Toch staan we nog steeds voor grote uitdagingen. De klimaatverandering, toenemende (micro) verontreiniging, de stijgende bevolkingsdichtheid, energie- en grondstoffencrisissen, ... Het zijn maar een paar factoren die ook impact hebben op de watersector. En dat terwijl Vlaanderen nog hard moet werken om de watervoorraden en de waterkwaliteit veilig te stellen, zoals de kaderrichtlijn Water oplegt.

Aquafin benut maximaal de vrijheden die het heeft binnen de samenwerkingsovereenkomst met het gewest om de juiste keuzes te maken bij nieuwbouwprojecten, renovaties en vervangingen van bestaande infrastructuur. Onze focus ligt op de ecologische doelstellingen die het gewest opgedragen heeft en op een goed financieel management om elke euro optimaal te laten renderen. Zo willen we de druk op de waterfactuur mee beperken.

1.1. NIEUWE INFRASTRUCTUUR BOUWEN IN FUNCTIE VAN DE REDUCTIEDOELSTELLINGEN PER WATERLOOP

Met meer dan 7.000 kilometer aan leidingen, ruim 2.000 pompstations en 328 waterzuiveringen, is Aquafin de infrastructuurbeheerder van een uitgebreid netwerk met een herinvesteringswaarde geschat op 7 miljard euro. Om tot een goede toestand in alle waterlopen te komen, moet het afvalwater van alle Vlamingen behandeld worden voordat het naar een beek stroomt. Daarvoor is er nog steeds een substantiële uitbouw nodig, zowel op gemeentelijk als op bovengemeentelijk vlak.

Om een optimaal ecologisch resultaat te bereiken vanuit de beschikbare budgetten, is het noodzakelijk om alle rioolinfrastructuur in Vlaanderen als één integraal netwerk te behandelen. De lokale en bovenlokale rioleringsinfrastructuur zijn namelijk zodanig met elkaar verweven, dat een ingreep op het ene deel vaak de werking van het andere deel beïnvloedt. Het Vlaamse Gewest heeft de voorbije jaren duidelijke stappen richting integratie gezet. Het gewest kende in 2019 aan Aquafin decretaal de rol van matchmaker toe om de investeringen in riooluitbouw van het gewest en van de gemeenten beter op elkaar af te stemmen. Aquafin kreeg ook de opdracht om het asset management in Vlaanderen te verbeteren door in overleg met de sector de standaarden voor rioolinspecties op te maken die de gemeenten/de gemeentelijke rioolbeheerders moeten hanteren.

Aquafin blijft als matchmaker lokale en bovenlokale projecten afstemmen en engageert zich om opleveringsbudgetten te blijven invullen met relevante en kostenefficiënte projecten. Daarvoor zullen we nauw samenwerken met technische partners, de gemeenten, medeopdrachtgevers en VMM.

1.2. ZORGWEEKKENDE STOFFEN IN HET OPPERVLAKTEWATER AANPAKKEN

De toenemende aanwezigheid van micropolluenten en medicijnresten baart steeds meer zorgen. De aanwezigheid van PFAS in oppervlakte- en grondwater stelt vandaag al een ecologisch en budgettair probleem. Rioleringsprojecten komen stil te liggen, of worden veel duurder doordat het opgepompte grondwater tijdens de werken ontdaan moet worden van PFAS. Soms zijn ook bodemsaneringen nodig.

De vernieuwde Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater zal binnenkort nog strengere eisen voor de behandeling van stedelijk afvalwater opleggen. Alles wijst erop dat de huidige lozingsnormen verder zullen verstrengen, de tertiaire zuivering (verwijdering van stikstof en fosfor) breder zal moeten worden toegepast en er ook een quaternaire zuivering zal moeten voorzien worden voor de verwijdering van micropolluenten zoals geneesmiddelen en pesticiden.

De eerste extra maatregelen op rioolwaterzuiveringsinstallaties moeten hoogst waarschijnlijk al tegen 2030 gerealiseerd zijn, wat zeer weinig tijd laat voor implementatie. Een complicerende factor is de dichte bebouwing in Vlaanderen. Er moet ook voldoende ruimte beschikbaar zijn voor de gevraagde extra zuiveringstappen en voor bijkomende productie van groene energie, wat op de meeste installaties niet evident is. Ook wordt verwacht dat de vernieuwde Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater een eis naar energieneutraliteit zal opleggen voor de grootste installaties.

Aquafin doet er alles aan om niet enkel aan de huidige normen te voldoen, maar om zich ook voor te bereiden op de uitdagende zuiveringsnormen van de toekomst. Daarvoor kunnen we rekenen op onze eigen onderzoeksafdeling, die een sterke reputatie heeft in binnen- en buitenland. Het bedrijf staat ook open voor alle mogelijke samenwerkingen met derde partijen om nieuwe technieken een kans te geven op volle schaal.

Medicijnen, pesticiden en andere micropolluenten

Op de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Aartselaar is een full scale opstelling bijgebouwd voor de verwijdering van schadelijke micropolluenten. VMM en Aquafin voeren een grootse monitoringcampagne uit met twee duidelijke doelen: de effectiviteit en kostenefficiëntie van de nazuiveringsinstallatie in kaart brengen per extra stap, en het effect van de nabehandeling beoordelen op de waterloop.

Daarnaast nemen we deel aan het Europese onderzoeksproject StopUp, dat als doel heeft om waterlichamen te beschermen tegen afstromend regenwater in een stedelijke omgeving. Verwacht wordt dat deze uitdaging in de vernieuwde Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater als actiepoint zal worden aangestipt. In Wetteren onderzoeken we samen met wateronderzoeksinstituut KWR in welke mate een schelpenfilter regenwater kan bufferen en zuiveren voor veilig hergebruik als blus-, sproei-, speel- en proceswater. In het Brialmontpark in Antwerpen wordt het afstromend regenwater van de Singelweg en de wijk Oud-Berchem gezuiverd met een grindzandfilter. De meetcampagnes van beide projecten zullen inzichten opleveren die helpen om deze uitdaging aan te pakken.

PFAS

Over de aanwezigheid van PFAS in het afvalwater, laat staan hoe het te verwijderen, is vandaag nog maar weinig gekend. Analyses die Aquafin en de VMM lieten uitvoeren voor een 30-tal rioolwaterzuiveringsinstallaties, tonen grote verschillen aan tussen de installaties onderling maar ook binnen de resultaten van eenzelfde installatie. De reden hiervoor is onbekend, een uitgebreide dataset is nodig om gefundeerde uitspraken te kunnen doen. Gezien het grote aantal PFAS-componenten, is de opbouw van voldoende grote datasets om conclusies op te baseren niet eenvoudig. In een studie gaan we daarom na welke soorten PFAS voorkomen en welk gedrag ze vertonen in de verschillende stappen in het zuiveringsproces van de RWZI.

1.3. HET EFFECT VAN EERDERE INVESTERINGEN BUDGETTAIR EN ECOLOGISCH NIET VERLOREN LATEN GAAN

Goed getimede vervangingen van infrastructuur

De infrastructuur die we momenteel beheren voor het Vlaamse Gewest behelst meer dan 7.000 kilometer aan leidingen, ruim 2.000 pompstations en 328 waterzuiveringen bestaande uit vele tienduizenden componenten. De herinvesteringswaarde van dat patrimonium bedraagt ondertussen ca. 7 miljard euro. Met de huidige beschikbare budgetten kunnen riolen gemiddeld 1x per 175 jaar vervangen worden, i.p.v. de richtwaarde van 1x per 75 jaar. Voor elektromechanische uitrusting, zoals bv. pompen, is de vervangingsfrequentie nog een pak hoger nl. 1x per 15-25 jaar. Het is dan ook duidelijk dat de budgetten voor vervanging en vernieuwing van de infrastructuur in de toekomst nog verder moeten doorstijgen om de investeringen uit het verleden niet verloren te laten gaan.

Om de levensduur van de bestaande infrastructuur te verlengen en een goede werking van het zuiveringsproces te blijven garanderen, zullen we de toegekende assetmanagement-budgetten kritisch en doordacht blijven inzetten voor een betrouwbaar rioleringsstelsel en performante waterzuiveringsinstallaties om zo milieu- en andere incidenten te vermijden.

Onze vervangingsprogramma's zijn gebaseerd op de conditiescores van de genormeerde Asset Health Index, waarvoor de levensduur de basisparameter is. De AHI is ondertussen voor alle (onderdelen van) pompstations en leidingen bepaald. Voor de RWZI's wordt hieraan nog gewerkt. Voor de leidingen wordt de AHI mede bepaald door conditiemetingen aan de hand van camera-inspecties. Aquafin zal inzetten op de verdere uitbouw van de AHI en de geleidelijke vervanging van een op leeftijd gebaseerde score naar een score gebaseerd op conditiemetingen. Op die manier kunnen de schaarse middelen nog gericht worden ingezet en kan het stijgende risico op structurele falen van de infrastructuur in belangrijke mate worden gemitigeerd.

Een verzekerde slibafzet met oog voor ecologie

Het sliboverschot dat ontstaat in het biologische zuiveringsproces is een vorm van biomassa met een samenstelling van 99% water en 1% droge stof. Het gaat om ~10 miljoen ton per jaar, die moet worden ingedikt, ontwaterd en verder verwerkt. Indikken en ontwateren gebeurt op de zuiveringsinstallaties zelf. Voor de verdere verwerking is Vlaanderen op het moment nog afhankelijk van een onzekere afzetmarkt voor gedroogd slib. Tegen 2026 wil Aquafin de controle hebben over 66% van de benodigde eindverwerkingscapaciteit voor slib. Tegen 2035 moet dat percentage 100% bedragen. Zo garandeert Aquafin aan het gewest een grote afzetzekerheid, asset security en een financiële planbaarheid.

Tegen 2026/2027 is voorzien dat een slibmonoverwerker op de terreinen van ArcelorMittal Gent gebouwd wordt. Op termijn zal hier het slib van alle Vlaamse rioolwaterzuiveringsinstallaties op een duurzame manier verbrand worden. Er werden zeer strenge milieueisen opgelegd binnen de aanbesteding, zowel pro-actief op vlak van uitstoot van stikstofoxiden en lachgas als voor al in wetgeving opgenomen emissies. Ondanks deze proactieve aandacht voor de stikstofproblematiek, kan de huidige rechtsonzekerheid een invloed hebben op het lopende vergunningstraject. Het concept van de mono-verwerking maakt bovendien ook de recuperatie van fosfor uit de assen mogelijk. Een DBFMO-contract garandeert voor 30 jaar ontzorging en bedrijfszekerheid. Twee nieuwe slibdrogers (in Beringen en Roeselare), die de drie bestaande vervangen, brengen voor 27 jaar ontzorging en bedrijfszekerheid. Ze zullen bovendien draaien op restwarmte van naburige bedrijven.

1.4. MILIEUBEWUST EN SOCIAAL BEWUST ONDERNEMEN

Slim omgaan met energie

In zijn Energie- & klimaatplan koppelt Aquafin concrete energiedoelstellingen aan de langetermijn ambitie van een klimaatneutrale procesvoering, via een proactieve ontwikkeling van duurzame energie-initiatieven.

Aquafin aligneert zich op de Europese en Vlaamse doelstellingen rond reductie van broeikasgasuitstoot. Een reductie van 40% tegen 2030 is daarbij een ondergrens, in lijn met het Europese Fit for 55 pakket en zoals beschreven in het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Het einddoel is een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een concrete tussenstap is de afbouw van het gebruik van fossiele brandstoffen: met de uitvoering van

onze slibstrategie vervangen we het gebruik van aardgas voor de drogers door laagwaardige industriële restwarmte, wat jaarlijks 17.000 ton CO2 zal besparen. Hierdoor wordt het aardgasverbruik van Aquafin eveneens gedecimeerd. De twee nieuwe slibdrogers in Beringen en Roeselare zullen functioneren op restwarmte van naburige bedrijven. Bovendien zal ArcelorMittal Gent de volledig stoomproductie van de monoverwerker gebruiken in zijn staalproductie en daarmee bijna 40.000 ton CO2 besparen.

Inzetten op duurzame materialen

Als bouwheer wil Aquafin voldoende aandacht kunnen besteden aan het gebruik van duurzame materialen. De inventarisatie van de totale broeikasgasuitstoot van een volledig zuiveringsgebied, toont aan dat er ook veel winst te rapen valt bij de aanleg van rioleringsinfrastructuur. De komende jaren willen we het gebruik van duurzame materialen en technieken stimuleren via aangepaste aankoopprocedures.

Werk maken van een sustainability-scoringsysteem

In onze infrastructuurprojecten willen we waar mogelijk ook adaptieve maatregelen integreren om regenwater ter plaatse te houden voor infiltratie en/of buffering en hergebruik. Hiervoor zoeken we naar synergieën met lokale projecten. Vaak zijn er koppelkansen om de biodiversiteit te stimuleren, leefbare publieke ruimtes te organiseren enz. Overal al die zaken combineren is niet haalbaar, maar een sustainability-scoringsysteem kan de sector aanzetten om in elk geval een verantwoorde keuze te maken. Aquafin gaat daarmee zelf alvast van start.

Drijvende kracht achter innovatie in de sector

Door de omvang van de riolerings- en waterzuiveringsinfrastructuur in beheer van Aquafin én onze impact als bouwheer, zijn onze inspanningen op het gebied van innovatie meteen ook een hefboom voor de uitvoering van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2030.

Via verschillende technologieën en businessmodellen gaan we op zoek naar marktklare oplossingen die toepasbaar zijn binnen onze organisatie (bv. biomethaan, windturbines, flexibele sturingen, waterkracht, batterijen...) Tegelijkertijd wil Aquafin ontwikkelingen die elders toepasbaar zijn, aanjagen (bv. riothermie en warmtenetten, productie zuivere zuurstof, waterstofeconomie, etc.).

1.5. MEEWERKEN AAN DE BETAALBAARHEID VAN DE DRINKWATERFACTUUR

Aquafin werkt binnen een decretaal monopolie aan propere waterlopen voor de volgende generaties en een leefomgeving in harmonie met water. Dat doen we op een zo betaalbaar mogelijke manier voor de maatschappij. Dit betekent dat het bedrijf geen winstmarges nastreeft en een sterke drive heeft om kostenbewust te handelen. Aanvullend is er een extern opgelegde efficiëntieverplichting.

De vergoeding die Aquafin ontvangt, omvat een marge die ons in staat stelt onverwachte risico's op te vangen, maar deze wordt ook opnieuw uitgekeerd als dividend aan Vlaanderen (via PMV als aandeelhouder van Aquafin).

Aquafin kan hierdoor lange-termijn engagementen afsluiten, zonder dat dit ten koste gaat van de kredietwaardigheid van de onderneming. Die kredietwaardigheid zorgt ervoor dat Aquafin kan lenen aan competitieve voorwaarden.

2. Investeringsplan

In de Samenwerkingsovereenkomst is bepaald dat Aquafin jaarlijks een investeringsplan opmaakt, waarin het bedrijf toelicht hoe de verschillende toegekende budgetten zullen worden ingezet om specifieke doelen te bereiken. Het plan wordt telkens opgemaakt voor de vijf volgende jaren. Het resultaat van deze investeringen wordt gemeten en vastgelegd in KPI's.

2.1. PROJECTEN

Het Vlaamse Gewest geeft Aquafin de verantwoordelijkheid voor vier soorten investeringsprojecten:

- Nieuwe bovengemeentelijke rioolwaterzuiverings- en hemelwaterinfrastructuur (rioolwaterzuiveringsinstallaties, collectoren, pompstations, prioritaire rioleringen, slibdroging en -verbranding)
- Uitvoering van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde en aangeduide investeringen in rioolwaterzuiverings- en hemelwaterinfrastructuur door indeplaatsstelling en ter ondersteuning van de gemeenten en rioolbeheerders, het “Lokaal Pact”.
- Aanpassing, vervanging en verbetering van de bestaande rioolwaterzuiveringsinfrastructuur (met uitzondering van de niet-prioritaire gemeentelijke riolen) en van de installaties die aangekocht werden van de Vlaamse Milieumaatschappij.
- Realisatie van projecten in het kader van een energiefonds.

De keuze van projecten wordt bepaald door hun bijdrage aan de Vlaamse ecologische doelstellingen. Die worden opgelegd tegen respectievelijk 2027, 2033 en 2039. Aquafin maakt voor elk waterlichaam een stand van zaken op:

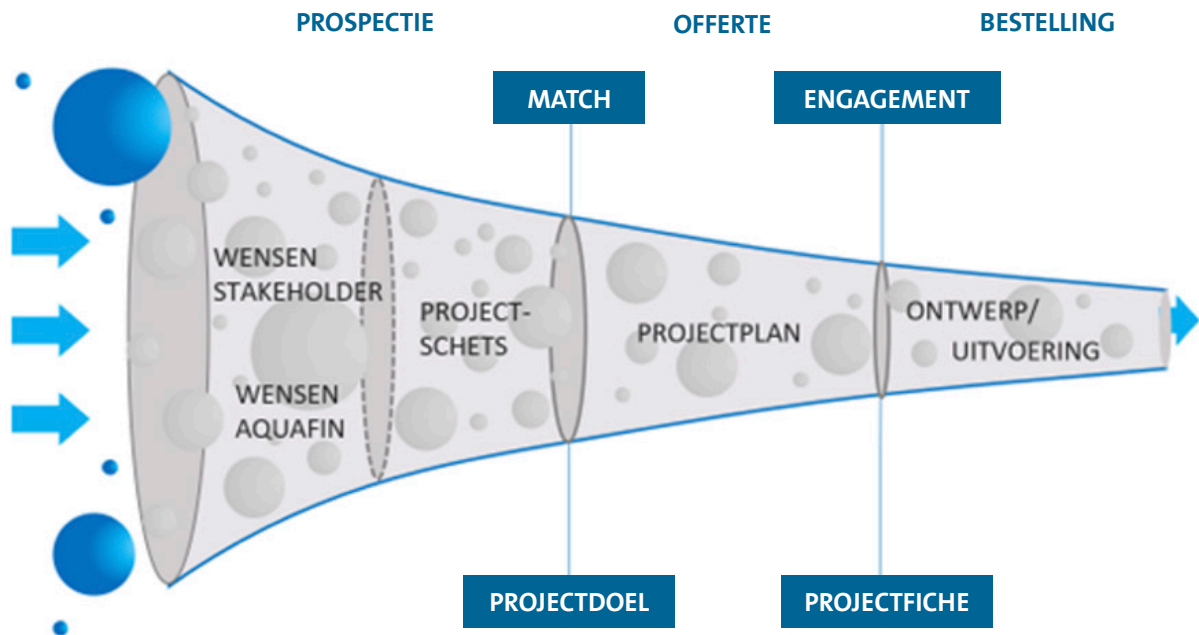
- Hoeveelheid stikstof en fosfor wordt verwijderd met de huidige korf aan projecten die uitgevoerd zijn tegen 2027
- Bijkomend benodigde riolerings- en zuiveringsprojecten om de ecologische doelstellingen te halen
- Inventarisatie van beperkende factoren bij projecten die vastlopen
- Onderlinge afhankelijkheden tussen projecten

Het Vlaamse Gewest verplicht ook elke gemeente om tegen 2027 minstens een zuiveringsgraad van 50% te bereiken, zoals opgenomen in de Conceptnota ‘Grote Stroomversnelling’. Er zijn nog 18 gemeenten die deze zuiveringsgraad niet halen. De bovenlokale riolerings- en zuiveringsprojecten die bijdragen aan de reductiedoelstellingen voor stikstof en fosfor opgelegd aan deze 18 gemeenten, krijgen prioriteit bij Aquafin. Deze prioritering heeft impact op de timing van RWZI-projecten. De oplevering van een aantal projecten zal eerder in 2028 gebeuren, daar waar de ingebruikname reeds in 2027 zal gebeuren. Voor enkele gemeenten wordt ook de optie van (tijdelijke) decentrale RWZI’s mee bekeken. Onze inspanningen garanderen echter niet dat deze gemeenten hun streefdoel zullen halen. Ze moeten ook zelf nog substantieel investeren in hun infrastructuur.

2.1.1. Uitbreiding van infrastructuur: bovengemeentelijke projecten en Lokaal Pact-projecten

In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst kreeg Aquafin van de Vlaamse Regering een coördinerende rol toegewezen om de bovengemeentelijke investeringen af te stemmen op die van de steden en gemeenten. We vertrekken daarvoor vanuit de investeringsplannen van de gemeenten en koppelen er bovengemeentelijke projecten aan vast die er naadloos op aansluiten. Het eigenlijke ontwerp start pas nadat er een uitgesproken engagement is van alle betrokken partijen. Door al in een vroeg stadium rekening te houden met mogelijke risico's, verwachten we dat de totale doorlooptijd van een project zal verkorten. Het ontwerp van de uitgevoerde projecten zal zo ook beter beantwoorden aan de meest actuele visie en inzichten.

Projecten die matchen tussen lokale en bovenlokale doelen worden in drie stappen geïdentificeerd, geselecteerd en voorbereid.

Nieuwe rioleringen

In de keuze van de nieuwbouwprojecten rioleringen houden we rekening met de opgelegde (ecologische) doelstellingen. Ook de urgentie van een project speelt een rol in de scoring. Een project kan hoogdringend zijn om verdere incidenten te vermijden, of kan een hoog synergiepotentieel hebben met een project van derden. Ook risico's die zich tijdens het proces kunnen voordoen worden in overweging genomen: projecten met een breed draagvlak krijgen een hogere prioritering.

Voor de Lokaal Pact-projecten is in overleg met VMM een kader in opmaak om de verschillende categorieën projecten duidelijk af te bakenen. Zo krijgen gemeenten en rioolbeheerders duidelijkheid over wat mogelijk is binnen het Lokaal Pact en wat niet.

Nieuwe zuiveringsinfrastructuur

Investeringsprojecten gelinkt aan de waterzuiveringsinfrastructuur kunnen 4 verschillende doelen hebben:

- **Biologische uitbreiding**, in functie van te verwachten bevolkingstoename en extra aansluitingen vanuit de leidingprojecten.
- **Hydraulische uitbreiding** zodat een groter aandeel van het debiet niet enkel mechanisch maar ook biologisch behandeld kan worden.
- Bijkomende **tertiaire zuivering** om het effluent verder te zuiveren.
- **Proactieve aankoop van gronden**, voor de uitvoering van complexe projecten en om op grotere installaties op termijn te kunnen zorgen voor verdergaande stikstof- en fosforverwijdering en verwijdering van micro-polluenten.

Bestaande projectenportefeuille

De portefeuille bevat alle projecten die opgedragen zijn binnen de voormalige Beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin d.d. 10 november 1993. Het gaat om de projecten binnen het Optimalisatiebudget (OP1991 tem OP2023) en de projecten op het Lokaal Pact-budget (LP2010 tem LP2023).

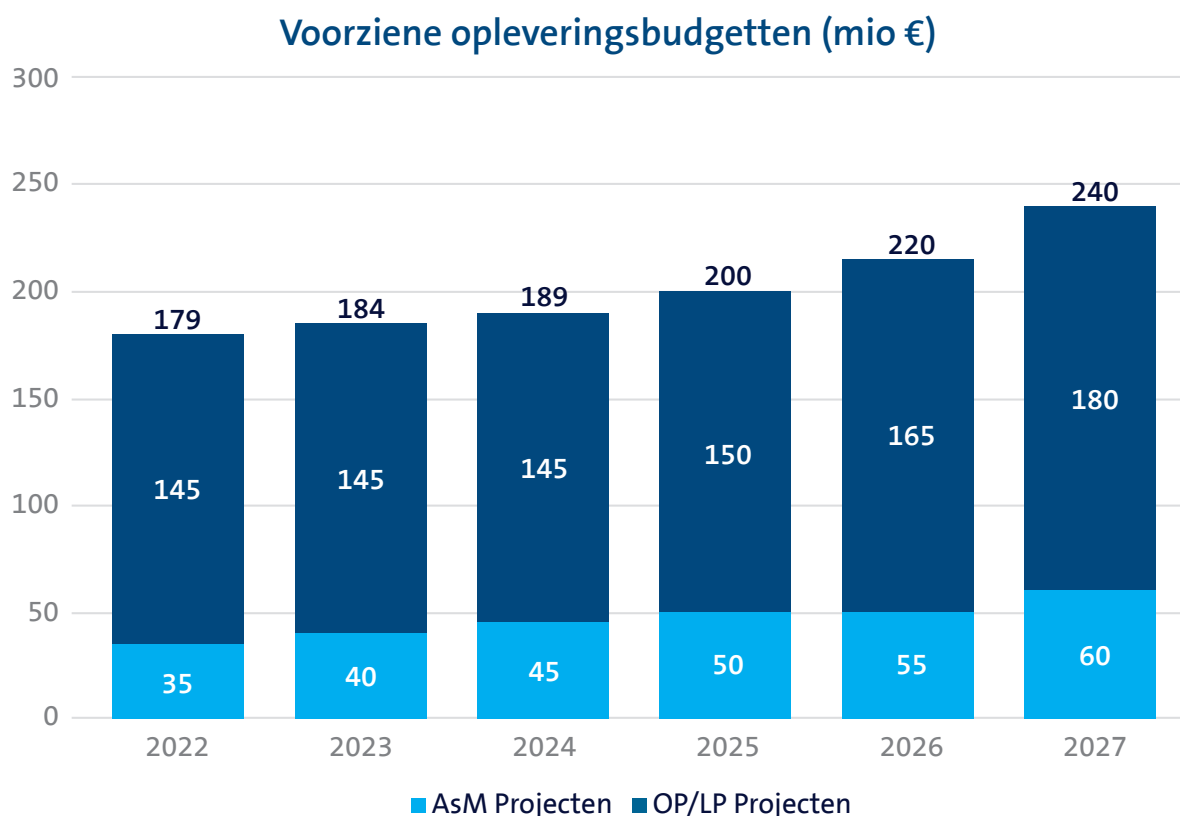
Daarnaast omvat de portefeuille nieuw opgestarte projecten. Aquafin heeft een 15-tal projecten voorgesteld die VMM al opgenomen heeft in het OP2023. Daarnaast heeft VMM het bovengemeentelijke karakter van een 37-tal projecten goedgekeurd. Voor vier bijkomende projecten is er een concreet engagement van alle partijen. Daarom zijn ze ook al opgenomen in het uitvoeringsplan. Voor de andere projecten is het projectplan in opmaak en/of ontbreken nog de nodige engagementen. Als gevolg van de nieuwe methodologie, waarbij projecten slechts in een latere fase van hun ontwikkeling in het uitvoeringsplan worden opgenomen dan historisch het geval was, is de instroom van nieuwe projecten momenteel beperkt. Dit betekent echter geenszins een hypotheek op toekomstige opleveringsvolumes, maar zorgt veeleer tot een betere selectie van meer mature projecten.

Budget

In totaal zitten er voor ongeveer 2 miljard euro projecten in het investeringsplan, waarvan 1,7 miljard euro aan projecten doorstroomde naar het uitvoeringsplan voor daadwerkelijke realisatie. De effectieve realisatie van de projecten gebeurt in functie van de beschikbare budgetten die het Vlaamse Gewest vastlegt.

In de budgetten houdt Aquafin rekening met een stijging van de nieuwbouwinvesteringsprojecten. Deze stijging was voorzien in het kader van de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen, en deze dient nog definitief bekrachtigd te worden op het budgetoverleg. Ingeval deze verhoging niet zou bekrachtigd worden, zullen de projecten vertraagd worden om de plafonnering van de opleveringsbudgetten te respecteren.

Binnen de huidige projectenportefeuille zijn er al voor ruim 630 miljoen euro aan projecten aanbesteed. Rekening houdend met de doorlooptijden van de projecten, de beschikbare budgetten en de stand van zaken van de lopende projecten (o.a. engagements naar medeopdrachtgevers), is er weinig ruimte om nog relevante inhoudelijke bijstellingen te doen voor de opleveringen tot en met 2027.

2.1.2. Vernieuwing van infrastructuur: asset management projecten

Zoals vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst worden investeringen op het budget voor Asset Management (afgekort AsM) voorzien die de infrastructuur in beheer in goede toestand moeten brengen of houden en kostenefficiënt te exploiteren, met respect voor de geldende wet- en regelgeving. Assetmanagementprojecten worden in de praktijk ingedeeld in projecten die de goede toestand van de infrastructuur moeten verzekeren enerzijds en projecten die zorgen voor optimalisaties, verhoogde veiligheid en aanpassingen aan wettelijke vereisten anderzijds.

Vervangingsprogramma's vormen een deel van de zogenaamde LTAP's (Lange Termijn Asset Plannen) en stoelen op het begrip van de AHI (Asset Health Index of Gezondheidsindex).

Projecten in portefeuille

Vervangingen

Het is de opdracht van Aquafin om ervoor te zorgen dat met de beschikbare middelen de infrastructuur in een goede toestand verkeert om de ecologische prestaties te blijven leveren en investeringen uit het verleden niet verloren te laten gaan. De veroudering van het patrimonium en uitgestelde investeringen uit het verleden, leiden ertoe dat de investeringsbehoeftes hiervoor de komende jaren verder zullen toenemen. Indien alle middelen die beschikbaar zijn binnen het budget Asset Management ingezet worden voor vervangingen, dan kan een asset éénmaal om de 175 jaar vervangen worden, dit terwijl de levensduur een pak korter is (leidingen ca 75 jaar, pompen e.d. 15- 20 jaar).

Op basis van de conditie en de leeftijd van de assets (Asset Health Index) worden de meest prioritaire investeringen bepaald en wordt het vervangingsprogramma opgemaakt. Hierbij dient wel de nuance gemaakt dat case per case moet worden onderzocht of integrale vervanging wel nodig is en levensduurverlenging met behulp van herstellingstechnieken kan volstaan.

Verbeteringen en aanpassingen

Deze investeringen vertegenwoordigen ongeveer één derde van het totale assetmanagementbudget en dienen in hoofdzaak voor noodzakelijke of zelfs wettelijk verplichte aanpassingen in het kader van veiligheid, gezondheid of milieu.

Budget

Het opleveringsbudget voor de assetmanagementprojecten bedraagt 40 miljoen euro in 2023 en stijgt tot en met 2027 jaarlijks met 5 miljoen euro. De volledige actuele portefeuille bedraagt bijna 180 miljoen euro. In de volgende legislatuur is de verderzetting van deze jaarlijkse verhoging van het jaarbudget nodig om falings van kritieke infrastructuur te voorkomen.

Aquafin zal inzetten op de verdere uitbouw van de Asset Health Index en de geleidelijke vervanging van een op leeftijd gebaseerde score naar een score gebaseerd op conditiemetingen. Op die manier kunnen de budgettaire middelen die er zijn en die gerespecteerd zullen worden nog gericht worden ingezet en kan het stijgende risico op structurele falings van de infrastructuur deels worden gemitigeerd.

2.1.3. Energieprojecten

Aquafin kan beschikken over een energiefonds met middelen om te investeren in duurzame energieproductie, besparingen op energieverbruik of een verlaging van de CO₂-uitstoot. De projecten die vanuit dit fonds gefinancierd worden, moeten zich terugverdienen binnen een redelijke termijn.

De selectie van de projecten gebeurt op objectieve basis, binnen het kader van de 'Afsprakennota energiefonds'. De energiemanager detecteert opportuniteiten en jaagt initiatieven aan om een brede projectportefeuille te definiëren.

Op het vlak van totale energiebesparing en -productie (MWh/j) wegen zonnepaneelprojecten (60%) en beluchtingsprojecten (23,5%) tot nu toe het zwaarste door. Energie-efficiënte sturingen (12%) komen hier op de derde plaats, maar hebben nog een groot potentieel.

Projecten in portefeuille

De huidige projectenportefeuille wordt systematisch aangevuld met o.a.

- Ontwikkeling en implementatie van nieuwe sturingen
- Vervanging van blowers, pompen, mixers en voortstuwvers (beperkt in aantal)
- Plaatsing van zonnepanelen op kleinere oppervlaktes (installaties < 100 kWp) (na evaluatie van het rendement)
- Buiten de eigen sites wordt de haalbaarheid en rendabiliteit van zonnepanelen op naburige terreinen onderzocht, bv. op daken van aanpalende bedrijven.
- Bij strategische proactieve grondverwerving in het kader van toekomstige RWZI-uitbreidingen, kunnen zonnepanelen een rendabele, tijdelijke invulling zijn van deze gronden.
- Onderzoek naar en uitvoering van innovatieve projecten, die bij positieve evaluatie ook kunnen bijdragen aan energiefondsprojecten. Een voorbeeld hiervan is grootschalige batterijopslag ter vervanging van dieselnoodgroepen op kritische installaties.

Er wordt de komende jaren een reductie van de projectportefeuille verwacht aangezien projecten binnen het kader van de 'Afsprakennota Energiefonds' grotendeels uitgevoerd zijn.

Budget

De actuele portefeuille omvat ongeveer 16 miljoen euro aan projecten. Deze wordt met projecten zoals hierboven omschreven verder aangevuld tot een geschat jaarlijks opleveringsbudget van ongeveer 6 miljoen euro.

2.2. FINANCIERING

2.2.1. Investeringsuitgaven en terugbetalingstermijnen

Het investeringsplan voorziet in een jaarlijkse investeringsmachtiging die in de periode 2023-2027 toeneemt van 185 miljoen euro tot 240 miljoen euro (+€ 57 miljoen euro) voor het eerste luik. Dat luik bestaat uit een stijging van nieuwbouwinvesteringsprojecten van 145 miljoen euro naar 180 miljoen euro (excl. 20% aanverwante kosten) en een jaarlijkse stijging van 5 miljoen euro assetmanagementprojecten van 40 miljoen euro naar 60 miljoen euro (incl. aanverwante kosten). Een tweede luik bestaat uit een investeringsenveloppe energieprojecten (energiefonds) die jaarlijks 6 miljoen euro (incl. personeelskosten) bedraagt. Hier bovenop wordt er een constant jaarlijks budget voor nagekomen kosten voorzien t.w.v. 5,5 miljoen euro.

Dit alles samen resulteert in investeringsuitgaven die stijgen van 225,5 miljoen euro tot 290 miljoen euro.

Alle investeringsuitgaven worden gefinancierd door Aquafin, en terugbetaald, gespreid over een termijn die afhankelijk is van de aard van de investering. Deze termijnen lopen van 1 tot 30 jaar, waarbij het zwaartepunt nog steeds op 30 jaar ligt. Deze verdeling in de tijd resulteert in jaarlijkse facturatiebedragen en bijgevolg ook in de toekomstige vorderingen die ontstaan op de drinkwatermaatschappijen. Tot het moment dat het bedrag volledig terugbetaald is, prefinanciert Aquafin deze investeringen met vreemd vermogen.

2.2.2. Concrete financieringsbehoeften

Langetermijnfinancieringen

De jaarlijkse langetermijnfinancieringen die Aquafin in de periode 2023-2027 raamt aan te gaan ter financiering van opgeleverde projecten worden zo goed mogelijk afgestemd op het volume en de terugbetalingstermijnen van de projecten onder de vastgelegde investeringsmachtigingen.

De afstemming tussen vorderingen op de drinkwatermaatschappijen en de financieringen is essentieel in het kader van de affectatieratio, die groter dan 1 moet zijn. Deze ratio is het quotiënt van:

- (i). totaal van alle vorderingen op de drinkwatermaatschappijen tot betaling van de vergoeding voor Investeringskosten krachtens de Samenwerkingsovereenkomst aan Aquafin verschuldigd; en
- (ii). het totaal van de uitstaande Hoofdsom onder de LT Financieringen.

In andere woorden: de uitstaande LT schuld aangegaan in het kader van gespreide terugbetaling van opgeleverde investeringsprojecten mag niet groter zijn dan de opgebouwde vordering op de drinkwatermaatschappijen in het kader van opgeleverde, nog niet volledig gefactureerde investeringen. De bedragen en looptijd van nieuwe financieringen worden steeds bepaald in functie van deze affectatieratio. De huidige affectatieratio per 30/06/2023 bedraagt 1,14.

De voorziene stijging van de opleveringsbudgetten in de periode 2023-2027 zal vermoedelijk leiden tot een nieuwe financieringsbehoefte die oploopt van 200 miljoen euro in 2023 tot 260 miljoen euro in 2027. Hiervan is momenteel voorzien dat ~100 miljoen € gefinancierd wordt op 30 jaar, en het saldo op 15 jaar. Een beperkt deel van de opgeleverde projecten wordt meteen gefactureerd waardoor hier geen langetermijnfinanciering voor opgenomen wordt.

Deze analyse gebeurt op jaarbasis, wat aanleiding geeft tot een financieringsplan dat in lijn is met de budgetten zoals goedgekeurd op het budgetoverleg. Dit financieringsplan wordt telkens ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van bestuur van Aquafin.

Beheer renterisico gelinkt aan financieringen op lange termijn

Teneinde stabiliteit en voorspelbaarheid in de toekomstige rentelasten van Aquafin in te bouwen, beschikt Aquafin over een hedging policy die het bedrijf toelaat om een beperkt percentage financieringen vlottend te laten, een gedeelte op te nemen met een (beperkt) variabele rente en een minimaal percentage financiering met een vaste rentevoet (al dan niet door middel van een indekking) oplegt.

Verder laat deze hedging policy toe om bovenvermelde inbedkingsinstrumenten maximaal 5 jaar op voorhand af te sluiten voor maximaal de helft van de geraamde toekomstige financieringsbehoeften. Op die manier wordt het renterisico uitgemiddeld in de tijd.

Middellange- en kortetermijnfinanciering

Om de investeringsprojecten in aanbouw te financieren wordt middellange- en kortetermijnfinanciering aangewend. Aquafin beschikt vandaag over een zekere basis aan middellangetermijnfinancieringen in de vorm van bilaterale kredieten, commercial paper en een groene obligatie. Dit zijn bullet-financieringen die telkens geherfinancierd kunnen worden.

De fluctuaties in financieringsnoden voor projecten in opbouw en overbruggingen van tijdelijke kastekorten in afwachting van terugbetalingen door de drinkwatermaatschappijen worden gefinancierd met kortetermijnschulden, door gebruik te maken van kredietlijnen en de uitgifte van commercial paper. De groeiende portefeuille met investeringsprojecten (die verondersteld wordt ook na 2027 te groeien), resulteren bijgevolg ook in een stijging van de kortetermijnfinancieringsbehoeften. We schatten dit voor de periode 2023-2027 in op een stijging met ongeveer 110 miljoen euro.

2.3. PROJECTEN DIE GEEN ONDERDEEL ZIJN VAN BOVENVERMELDE INVESTERINGSPROGRAMMA'S

Een aantal specifieke projecten zijn niet opgenomen in bovenstaand investeringsplan:

- **Verplaatsing Collector en Schijnkoker in Antwerpen (2023-2024)**

Deze verplaatsing is noodzakelijk in het kader van de Oosterweel-werkzaamheden van Lantis. Aquafin draagt hier waar relevant uiteraard tot bij, maar aangezien de eigendom van deze Schijnkoker niet bij Aquafin ligt, is de verplaatsing ervan geen taak van Aquafin.

- **Slibmonoverwerker Gent Zeehaven (2026/2027)**

Voor de eindverwerking van het slib van Aquafin is de bouw van een slibmonoverwerker in de Gentse haven op de site van Arcelor Mittal voorzien. De financiering is opgesplitst in milestonevergoedingen (drie kwart hiervan is intussen als bijkomend budget toegekend aan Aquafin) enerzijds en in een gate fee anderzijds (ten laste van het prestatiebudget van Aquafin).

- **Slibdroging op basis van restwarmte (Aquafin Slim Aardgasvrij) (2026/2027)**

De huidige slibdrogers van Aquafin werken grotendeels op aardgas. Bijgevolg is er een grote verduurzaming voorzien door de bouw van twee nieuwe banddrogers, waarvoor op het budgetoverleg 2024 een afzonderlijk bijkomend opleveringsbudget in 2027 voorzien bovenop de voorziene opleveringsbudgetten in het hierboven toegelicht investeringsplan.

- **Hergebruik van Restwater (2022-2023)**

De extreme weeromstandigheden die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan ten gevolge van de klimaatverandering laten zich sterk voelen binnen de land- en tuinbouwsector. Het krachtdadig aanpakken van en anticiperen op deze gevolgen brengt de nodige onderzoeksvragen met zich mee. Het project dat aan Aquafin toevertrouwd is heeft als doel te investeren in het beschikbaar maken van restwater (hemelwater en indien regelgevend mogelijk effluent) voor de land- en tuinbouw. Dit is een type II project van Aquafin en wordt gefinancierd in het kader van de Vlaamse Veerkracht (VV30). Deze opdracht zet ook in op de doelstelling van de Vlaamse Regering die vervat zijn in de Blue deal, namelijk de droogteproblematiek en de waterschaarste op een krachtdadige manier aanpakken.

- **Digital4Us (2022-2025)**

Aquafin heeft al jaren te beperkte budgetten kunnen investeren in digitalisering. Bijgevolg is een uitdagend digitaliseringsprogramma voorzien enerzijds voor de business continuity, en anderzijds om Aquafin future proof te maken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de implementatie van een nieuw ERP-systeem (SAP), een document managementsysteem (Sharepoint), de uitbouw van een slim net voor onze infrastructuur, tools (o.a. Asset Health Index en LTAP) voor een toekomstgericht Asset Management. Dit project wordt gefinancierd door het prestatiebudget, aangevuld met middelen uit de Vlaamse Veerkracht (VV32 en VV59).

The background image shows a concrete structure, possibly a dam or a water control structure, with several large pipes. Water is flowing through a narrow channel in the structure, creating a small waterfall effect. The water is blue and reflects the sky. The structure is made of concrete and has some green algae or moss growing on it. The overall scene is outdoors and appears to be a water management facility.

3. Jaarlijkse doelstellingen en acties

In de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin werd vastgelegd dat Aquafin resultaatgericht wordt aangestuurd. De goede werking van Aquafin wordt geëvalueerd aan de hand van een set van kritische prestatie-indicatoren (KPI's) die evenwichtig verdeeld worden over de verschillende beleidsprioriteiten. Deze KPI's maken geen onderdeel uit van voorliggend ondernemingsplan. Ze worden periodiek gerapporteerd aan de Vlaamse Milieumaatschappij.

Voor de uitvoering van zijn decretale opdracht stelt Aquafin overkoepelende doelstellingen op, die vastgelegd en opgevolgd worden op het niveau van de Raad van Bestuur. Door de aard van deze opdracht, zijn deze doelstellingen voor de volgende vijf jaren stabiel voor de vier gedefinieerde domeinen. Elk jaar worden er andere projecten en initiatieven bepaald om deze doelstellingen te kunnen halen, want jaar na jaar worden ze uitdagender om te behalen door strengere regelgeving, wijzigingen in het administratief kader, marktevoluties en de gevolgen van de klimaatverandering.

- **Afvalwater zuiveren (99% van de zuiveringsinstallaties voldoet aan alle normen)**

De directie Operations beheert meer dan 300 rioolwaterzuiveringsinstallaties, bijna 2.000 pompstations en 7.000 kilometer riolering over heel Vlaanderen. De waterzuiveringsinstallaties beheren conform de opgelegde lozingsnormen is een enorme uitdaging, zeker omdat in sommige gevallen gevraagd wordt nog verder te zuiveren dan de strikte lozingsnorm. Er is namelijk vastgesteld dat dit op een groot aantal locaties kostenefficiënter en sneller resultaat oplevert dan bijkomende investeringen uit te voeren om de fosfordruk op waterlopen te verlagen.

- **Projecten opleveren (het opleveringsbudget wordt 100% gehaald)**

Zoals hiervoor toegelicht voert Aquafin verschillende soorten investeringsprojecten uit: nieuwbouwprojecten voor het gewest en de gemeenten (via het Lokaal Pact), assetmanagement projecten en energieprojecten. Deze projecten op een kwalitatieve, kostenefficiënte en veilige wijze opgeleverd krijgen in een steeds complexer regelgevend kader vergt elk jaar meer inspanningen. Daarom wordt deze operationele doelstelling op het hoogste niveau opgevolgd.

- **Financieel resultaat van de bovengemeentelijke opdracht in evenwicht**

Dankzij de invoering van het prestatiebudget in 2016 beschikt Aquafin over een zekere managementvrijheid om binnen een duidelijk kader de geschikte operationele beslissingen te nemen en onszelf te blijven uitdagen op efficiëntie. Die focus op efficiëntie heeft intussen geleid tot een vermindering van het budget van ruim 12,5% ten opzichte van de normering. Dat stemt overeen met een besparing voor Vlaanderen van ruim 130 miljoen euro sedert de invoering van het prestatiebudget (cumulatief, niet geïndexeerd naar prijsbasis vandaag). Blijven zoeken naar besparingsmogelijkheden is een mindset bij Aquafin, met in het achterhoofd wel het uitgangspunt dat een financieel evenwicht (dus geen operationeel verlies op jaarbasis) essentieel is om de marktconforme financiering van Aquafin te blijven garanderen. Deze cumulatieve besparing worden vanzelfsprekend moeilijker en moeilijker, zeker om dit te doen zonder negatieve impact op de andere operationele doelstellingen, namelijk het zuiveren afvalwater en het opleveren van projecten op een veilige en duurzame manier.

- **Veilig werken (aantal bedrijfsongevallen met werkverlet toont een dalende trend)**

Aquafin is een operationele onderneming in een industriële omgeving met duizenden installaties, waardoor arbeidsveiligheid uiteraard een topprioriteit is. Voor Aquafin is veilig werken dan ook een kernwaarde, verankerd in de geformuleerde Corporate Sustainability-doelstellingen op het niveau van medewerkers, contractoren en omgeving.

Een vijfde specifieke doelstelling op korte termijn vloeit voort uit de gewijzigde toezichtrol van VMM. Waar vroeger vooral operationeel werd toegekeken op onze resultaten, staan we nu zelf in voor de controlemechanismen die ervoor zorgen dat de doelstellingen op de financieel beste manier worden bereikt. De raad van bestuur ziet toe op de opzet van het autocontrolesysteem, dat opgedragen is in de samenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest.

3.1. AFVALWATER ZUIVEREN

3.1.1.Context

Ons streefdoel is om op elke waterzuiveringsinstallatie aan alle normen te voldoen. Aangezien in sommige gevallen één overschrijding in één meting kan leiden tot het ‘falen’ van een RWZI, en gezien de afhankelijkheid van de weersomstandigheden (nat of droog jaar) is de operationele doelstelling vastgelegd op 99% van de zuiveringsinstallaties die volledig voldoen aan alle lozingsnormen. Dit komt overeen met maximaal 3 van de 328 zuiveringen die niet voldoen aan een norm.

3.1.2.Operationele doelstellingen en acties

Voldoen aan de lozingsnormen van de RWZIs

Het gezuiverde afvalwater van de rioolwaterzuiveringsinstallaties moet voldoen aan Europese en Vlaamse kwaliteitsnormen. De werkelijke effluentconcentraties en zuiveringsrendementen worden per installatie vergeleken met de opgelegde norm. Daarvoor is een dagelijkse nauwgezette opvolging van de zuiveringen noodzakelijk via trendings, in combinatie met regelmatige procesrondgangen. Een alarmeringssysteem verwittigt bij defecten of abnormaliteiten de operatoren. Indien nodig wordt er ook 's nachts en in het weekend een operator opgeroepen voor een dringende interventie.

Acties in 2024:

- **Optimalisatie AX:** uitrol van een web-based versie van het supervisiesysteem AX om de performantie van het systeem verder te verbeteren. Aquafin zal ook in de praktijk de testen verderzetten. Voor nieuwe installaties worden deze stresstesten telkens uitgevoerd bij opstart.
- **Milieu-incidenten met interne oorzaak:** maandelijkse bespreking met een team van de directies Operations, Asset Management en Projectmanagement. Er zal telkens een root cause analyse worden uitgevoerd en installatieafhankelijke of globale acties zullen worden besproken om deze incidenten verder te beperken.
- **Twee-sensorsturing:** installatie op kleinere RWZI's van 10.000 – 60.000 IE (inwonerequivalent) om zo de betrouwbaarheid van de sturing voor stikstofverwijdering te vergroten.
- **Verhoging van de betrouwbaarheid van de doseringen van chemicaliën:** we voorzien een nieuwe standaard voor elke defosfatatietank die vervangen wordt. Voor de koolstofbrondoseringen zijn 74 projecten gelanceerd. Ongeveer de helft van deze projecten moet nog uitgevoerd worden.

Doorgedreven fosforverwijdering

Uit een maatschappelijk debat binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), waarbij verschillende maatregelen werden vergeleken, blijkt dat het gericht doseren van ijzer- en aluminiumzouten in het waterzuiveringsproces veruit de meest kostenefficiënte maatregel is om de fosfordruk op waterlopen te verlagen. Het gaat dan over kwetsbare beken die dicht bij de beoogde waterkwaliteit van de Kaderrichtlijn Water zitten.

Op 50 RWZI's rolt Aquafin momenteel de plaatsing van fosfaatmonitoren uit. Op basis van een continue meting wordt zo automatisch de juiste hoeveelheid chemicaliën toegevoegd om op jaarbasis de streefwaarde van 0,5 mg/l te halen, terwijl de norm voor de meeste rioolwaterzuiveringsinstallaties op 2 mg/l ligt. Verwacht wordt dat in de vernieuwde Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) de norm naar 0,5 mg/l zal worden gebracht voor alle RWZI's vanaf 10.000 inwonersequivalent (IE). In het investeringsplan is daarom opgenomen dat alle RWZI's boven de 10.000 IE voorzien zullen worden van een fosfaatanalyser om een efficiëntere dosering te bereiken bij de huidige normen en om voorbereid te zijn op de verwachte normen in de nieuwe ERSA.

Acties in 2024:

- **Fosfaatanalysers:** we zullen de uitrol afronden en het proces nauwgezet opvolgen, om eventuele procesproblemen ten gevolge van deze verreгаande dosering tijdig te detecteren en op te lossen.

Voorbereiding op de quaternaire zuivering

We verwachten dat de herziene Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater zal voorschrijven dat op zuiveringsinstallaties vanaf een zekere omvang een quaternaire zuiveringsstap zal moeten toegevoegd worden, specifiek voor de verwijdering van micropolluenten.

Als proefproject is RWZI Aartselaar uitgebreid met een effluentnabehandeling, die bestaat uit een voorbehandeling met disc filters om zwevende stoffen te verwijderen en een behandeling met ozon en nageschakelde actief koolfilters om micropolluenten te verwijderen.

Acties in 2024:

- **Meetcampagne:** het effluent van RWZI Aartselaar heeft een groot aandeel in het totale debiet van de waterloop. Samen met VMM zullen we daarom dit proefproject aangrijpen om de mogelijke impact van een full-scale installatie op de waterloop te evalueren.

Energie-efficiëntie

Voor het transport en de zuivering van huishoudelijk afvalwater is erg veel energie nodig. Daardoor is Aquafin een van de grootste energieverbruikers in Vlaanderen. Om de energiefactuur onder controle te houden, leggen we onszelf al sinds 2010 de doelstelling op om elk jaar 1% energie-efficiënter te worden ten opzichte van het modelverbruik en dus in verhouding tot de uitbreiding van het patrimonium. Jaar na jaar behalen we die doelstelling. We realiseerden die winsten voornamelijk door de vervanging van verouderde, energieverslindende apparatuur door nieuwe, energievriendelijke varianten. Die beweging is intussen zo goed als afgerond. We worden ook energie-efficiënter door het optimaliseren van automatische sturingen in het zuiveringsproces en bijvoorbeeld door het slim sturen van de gasmotor die geproduceerd biogas omzet in groene stroom.

Waterzuivering blijft onze belangrijkste activiteit, maar ook met de productie van energie op onze sites en de recuperatie van energie creëren we waarde voor de maatschappij. Ondertussen breiden we de productie van hernieuwbare energie volop uit. Eind 2022 hadden we 23 zonnepaneelparken in bedrijf op onze sites. Daar moeten er tegen eind 2023 nog minstens 7 bijkomen. De huidige opgestelde capaciteit van 10,6 MWp moet tegen dan op 13 MWp liggen, te vergelijken met de productie van 3.250 huishoudelijke installaties zonnepanelen. Daarnaast wordt biogas afkomstig van de vergisting van een deel van het slib grotendeels omgezet in elektriciteit en warmte. Dat brengt de totale productie van hernieuwbare energie in de vorm van groene stroom in 2022 op 20 GWh of het equivalent van het jaarverbruik van 7.000 gezinnen. Op één locatie zetten we het biogas momenteel al om in groen gas, waardoor de biomassa nog beter benut wordt.

Acties in 2024:

- **Daling energieverbruik:** een verdere vermindering van ons energieverbruik tot 14% ten opzichte van referentiejaar 2010.
- **Verdere verhoging van de groenestroomproductie:** Verdere uitbouw van zonnepaneelparken voor een bijkomende capaciteit van 3 MWp.
- **Evaluatie haalbaarheidsstudies voor grote windturbines:** voor 4 RWZI-sites organiseerden we in 2023 een open call om een haalbaarheidsstudie uit te werken voor de ontwikkeling van grootschalige windturbines, waarvan we een deel van de productie willen afnemen voor gebruik op de sites. Die haalbaarheidsstudies worden in 2024 geëvalueerd.

3.2. PROJECTEN OPLEVEREN

3.2.1.Context

Elk jaar worden per toevertrouwde investeringsportefeuille (uitbreidingsprojecten, vernieuwingen en energieprojecten) de doelstellingen vastgelegd voor de projecten in het uitvoeringsplan.

Opleveringsbudget voor 2024 per portefeuille:

- Uitbreidingen van riolerings- en zuiveringsinfrastructuur, inclusief de opdrachten in het kader van het Lokaal Pact (OP/LP) – 145 miljoen €
- Vernieuwingen (vervangingen en optimalisaties) in het kader van het assetmanagement (AsM) – 45 miljoen €
- Investerings in energiebesparende of -producerende projecten (Energiefonds) – 5,9 miljoen €

Aquafin plant investeringen zodanig dat de toegekende opleveringsbudgetten niet overschreden worden, maar wel maximaal ingevuld worden. Om dat optimum te bewaken, bewaakt de cel Portfoliomanagement het hele jaar door stand van zaken in de uitvoering van het investeringsplan. In functie van de bovenvermelde op te leveren bedragen, worden de tussentijdse targets (zoals aanbestedingsvolume) dan ook vastgelegd.

Het moet benadrukt worden dat elke beslissing pas jaren later zichtbare impact heeft op het terrein. Het beheer van de pijplijn van projecten is geen systeem waarbinnen snel geschakeld kan worden. Op basis van de het toegekende opleveringsbudget wordt voor het lopende jaar gepland welke projecten opgeleverd moeten worden, maar ook welke projecten aanbesteed kunnen worden en van welke projecten de ontwerpfase moet afgerond worden. Welke projecten ook de eerstvolgende jaren zullen opgeleverd worden, ligt daardoor grotendeels vast.

Facturatiebudget

Aangezien Aquafin de investeringen prefinanciert en gespreid in de tijd door factureert, is de impact van de opleveringsbudgetten vertaald in een facturatiebudget. Dit facturatiebudget is vastgelegd op het Budgetoverleg en vormt, samen met het opleveringsbudget, een dubbel plafond dat niet overschreden mag worden.

Omdat de reële invulling van dit facturatiebudget afhangt van de types activa (bouwkunde, elektromechanica, gronden...), kan het zijn dat het opleveringsbudget niet volledig ingevuld mag worden aangezien het plafond van het facturatiebudget bereikt is.

Continuïteit in het Asset Management

De geleidelijke toename van de budgetten gereserveerd voor de instandhouding van de bestaande infrastructuur betreft een minimaal niveau: met de veroudering van het patrimonium stijgt jaarlijks de nood tot vervangingsinvesteringen. Om dit objectief in kaart te brengen wordt de hoger vermelde Asset Health Index in 2024 verder uitgewerkt, op basis waarvan de concrete verdere investeringsnood verder in kaart gebracht zal worden, alsook de aanwending van de beschikbare middelen verder geoptimaliseerd zal worden.

Samenwerking met partners

Een goede samenwerking met onze medeopdrachtgevers in onze projecten is essentieel om doorlooptijden zo kort mogelijk te houden en het beoogde ecologische resultaat te bereiken.

Aquafin is afhankelijk van de capaciteit van de studiebureaus en aannemers op de markt. Daarom zetten we in op een samenwerking in partnership. Studiebureaus hebben een enorme invloed op de doorlooptijd van projecten, zowel in de ontwerpfase als tijdens de uitvoering. Geschikte aannemers zorgen ervoor dat de planning gerespecteerd wordt en ze denken mee om tot goede oplossingen te komen.

Plan van aanpak “Ecologische doelstellingen” StroomGebiedBeheerplannen (SGBP)

Sedert de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst bepaalt Aquafin zélf de nieuwe projecten met bovengemeentelijk karakter: zoals hoger toegelicht zijn de projecten die Aquafin vandaag oplevert nog de projecten zoals historisch opgedragen door de Vlaamse Milieumaatschappij. Gezien de doorlooptijd om projecten te realiseren zal het nog enige jaren duren voordat de impact van de keuzes van Aquafin zichtbaar zal worden.

In afwachting werkt Aquafin dan ook volop aan de uitwerking van de methodologie om de verwachte impact van de gerealiseerde projecten op de doelstellingen van de kaderrichtlijn water, de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de toestand van het patrimonium te optimaliseren.

In het plan van aanpak reductiedoelen wordt voor alle waterlichamen een stand van zaken opgemaakt ten opzichte van de reductiedoelen uit de SGBP. Met behulp van de verder vermelde operationele doelstelling en acties zal dit plan van aanpak reductiedoelen verder gevoed worden. Er zal blijvend op zoek gegaan worden naar creatieve oplossingen om de doelen te behalen, zowel op vlak van snel te implementeren technische oplossingen als procesmatig om de juiste keuzes te maken bij opmaak van het projectportfolio en het projectproces te blijven optimaliseren.

3.2.2. Operationele doelstellingen en acties

Organisatie directie Projectmanagement

De effectieve realisatie van de geselecteerde projecten tot en met oplevering is de kerntaak van de directie Projectmanagement. De instroom van nieuwe projecten in het investeringsplan wordt verzekerd door andere directies, waarbij projecten die het meest bijdragen aan de vastgelegde doelstellingen prioriteit krijgen. Vanzelfsprekend komen de opgelegde ecologische resultaten en een optimaal beheer van de bestaande infrastructuur voorop. De realisatie gebeurt steeds in samenspraak met de directie Operations, die achteraf de overdracht van de installaties moet aanvaarden.

Acties in 2024:

- **Systematiek voor opvolging van lopende projecten** : elk project dat in het uitvoeringsplan wordt opgenomen, krijgt een projectplan waarin scope, timing, budget (& bijhorende risico's) worden vastgelegd. Dit projectplan geeft het kader aan waarbinnen de projectmanager het project moet realiseren.
- **Systematiek voor opvolging op portfolio-niveau**: bij de lopende SAP-implementatie is een module voorzien voor de opvolging van de kosten. Er wordt een bijkomende tool geselecteerd om het project- en portfoliomanagement zelf te ondersteunen, gericht op budgetbeheer, risicobeheer en doorlooptijd. In afwachting van nieuwe software-oplossingen zullen de bestaande systemen met beperkte investeringen worden geoptimaliseerd voor de opvolging van timing en budgetten. Zo krijgt de cel Portfoliomanagement een nog duidelijker overzicht van de timing en spreiding van uitgaven.
- **Systematiek voor de prioritering van projecten**: het systeem van de werfkalender wordt ingevoerd op de projecttafels Eigen Domein, waarbij de afspraak is dat elke installatie typisch om de zes à acht jaar aan bod kan komen (uiteraard met uitzondering van dringende interventies). De installaties die in hetzelfde jaar op de werfkalender komen, worden ook geografisch goed gespreid om de werking van de operationele teams niet te veel te verstoren. Er zullen ook projecttafels worden georganiseerd voor werken op Publiek domein, zowel de aanleg van nieuwe infrastructuur als de optimalisatie van bestaande infrastructuur.
- **Invullen van nijpend tekort aan personeel**: het stijgende opleveringsbudget brengt met zich mee dat er bijkomende medewerkers moeten ingezet worden op het opstarten, beheren en opleveren van projecten. De directie Projectmanagement brengt in kaart hoe de taakverdeling – binnen en buiten de directie – anders aangepakt zou kunnen worden, rekening houdend met de omstandigheden op de arbeidsmarkt.

Samenwerking met de bouwpartners

Bij de opstart van een project moet het projectplan verder worden geconcretiseerd tot een plan van aanpak. Dat gebeurt samen met het studie bureau en in een latere fase samen met de aannemer(s). Dit plan van aanpak zal gebruikt worden om de reële voortgang van het project te beoordelen, zodat remediërende acties kunnen worden opgezet indien nodig.

Acties in 2024:

- **Meer actuele kalender van de geplande aanbestedingen:** om een structurele, gelijkmatige doorstroom van de projecten te verzekeren en om spreiding van interne en externe resources te borgen, wordt de aanbestedingskalender gepubliceerd per zes maanden
- **Mogelijke alternatieve aanbestedingsmethodes:** steeds meer partijen stellen hun aanbestedingstactiek bij van de klassieke aanbesteding van een individuele opdracht op projectniveau, naar de aanbesteding in een samenwerkingsverband. Om onze efficiëntie verder te verhogen onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn binnen onze specifieke context.

Samenwerking met medeopdrachtgevers

Voordat het project in de uitvoeringsportefeuille wordt opgenomen, dient er een engagement van de medeopdrachtgevers te zijn alsook een geïntegreerd projectplan. De medeopdrachtgevers leveren input bij de daaropvolgende opmaak van het plan van aanpak. Er wordt een aanbestedings- en opleveringskalender gemaakt in samenspraak met de betrokken opdrachtgevers, die voortdurend wordt opgevolgd en bijgestuurd waar nodig. Transparantie hierin is belangrijk, zodat ook onze medeopdrachtgevers tijdig de nodige budgetten kunnen voorzien.

Acties in 2024:

- **Engagement:** voor elk project op publiek domein moet er een duidelijk engagement zijn van de medeopdrachtgevers bij aanvang van het project.
- **Werken met jaardoelstellingen:** we zullen vanaf dan ook jaardoelstellingen vastleggen in overleg met de medeopdrachtgevers.

Prioritering & langetermijnplanning a.d.h.v. “Plan van aanpak reductiedoelen”

In 2023 wordt de oefening afgerond waarbij er is nagegaan hoeveel fosfor en stikstof met de huidige korf aan OP-projecten, relevante ASM-projecten, en RTC-sturingen uit de waterlopen verwijderd worden. Hierbij werd het beschikbare opleveringsbudget nog niet ingerekend als begrenzende factor. Aan de hand van deze analyse zal een prioritering van projecten op verschillende momenten in het projectverloop en een langetermijnplanning en bijhorende prioritering opgemaakt worden. Deze methodologie zal in de loop van 2024 progressief geïmplementeerd worden doorheen de verschillende fases van de projecten (prospectie – offerte – lancering – uitvoering).

- In de prospectiefase zullen gerichtere keuzes gemaakt worden rond zoeken van ‘matches’ en op te starten projecten. Het inzicht op de reductiebijdrage van (toekomstige) bovengemeentelijke projectideeën zal de matchmakerrol van Aquafin ondersteunen.
- Bij start offertefase en bij lancering van projecten zal een prioriteringssysteem uitgewerkt worden dat vermoedelijk zal steunen op het WSJF-principe (Weighted Shortest Job First) uit het SAFe-framework (Scaled Agile Framework). Het uitgangspunt hierbij is snel/tijdig waarde, d.i. de verwijdering van fosfor en stikstof uit de waterlopen, creëren. ‘Prioriteit’ zal anderzijds ook bepaald worden door het verminderen van risico’s (bij prioriteren van OP-projecten zal ook rekening gehouden worden met gerelateerde ASM-projecten), het benutten/mogelijk maken van opportuniteiten (opwaartse gemeentelijke projecten) en bepaalde strikte deadlines (wetgeving, ...). Ook met deze aspecten zal de WSJF-methode rekening houden.
- Vanuit het ‘plan van aanpak reductiedoelen’ worden de noodzakelijke projecten voor het behalen van de reductiedoelen die momenteel in het uitvoeringsplan zitten geïdentificeerd zodat met deze prioritering rekening gehouden wordt bij de projectplanning en het portfoliomanagement en bijgevolg de juiste projecten prioritaire aandacht krijgen bij uitvoering.
- Op portfolioniveau worden jaardoelstellingen qua timing en budget vastgelegd om jaarprognoses te kunnen maken en eventuele (nieuwe) structurele knelpunten te kunnen detecteren.
- Tijdens de uitvoeringsfase zullen substantiële wijzigingen ten opzichte van timing en budget verantwoord moeten worden, zullen ook de (eventuele) wijzigingen in scope en dus het rendement van het project geëvalueerd worden wat zal bijdragen aan het optimaal inzetten van de beschikbare middelen. Hiertoe zal systematisch als referentie voor elk nieuw project een plan van aanpak opgemaakt worden.

Alle nieuwe projecten zullen vanaf begin 2024 deze aanpak doorlopen. De historische projectenportefeuille zal (zie volgende paragraaf) in de loop van 2024 ingekanteld worden in bovenstaand proces, zodat tegen Q4 2024 de ganse projectenportefeuille bovenstaande prioriteringsmethodologie volgt.

Bijwerken en verbeteren “Plan van aanpak reductiedoelen”

Eenzijds zal – zoals hoger aangegeven – de historische projectenportefeuille omgeschakeld worden naar de nieuwe prioriteringsmethodologie, maar anderzijds is het plan van aanpak ook geen statisch gegeven. Het zal voortdurend bijgewerkt worden en gebruikt worden om de projecten te detecteren waarmee we de reductiedoelen maximaal invullen.

In de eerste helft van 2024 staan bijgevolg volgende acties op het programma:

- Voor alle projecten in het uitvoeringsplan die opgestart werden volgens de oude projectcyclus, zullen projectplannen opgemaakt worden. Op deze manier zal de forecast van te behalen reductiedoelen bijgesteld kunnen worden binnen het beschikbare opleveringsbudget.
- Er zal een dashboard opgemaakt worden om de stand van zaken t.o.v. de reductiedoelen te visualiseren en te monitoren.
- De ‘beperkende factoren’ die geïnventariseerd werden bij projecten die vastlopen of traag vorderen, zullen geanalyseerd worden om zo mogelijk (beleids)maatregelen voor te stellen om deze beperkingen weg te werken.

In de loop van 2024 zal ook de methodologie die de concrete ecologische impact van de projecten definieert, verder verfijnd worden:

- In het uitgewerkte plan van aanpak werd elk project aan het waterlichaam gekoppeld waar de invloed van het project de meeste impact heeft. De impact van het project werd dus niet verdeeld over verschillende waterlichamen. Er zal toegewerkt worden naar een correcte verdeling van de projecten - en dus reductiebijdragen - over de waterlichamen.
- Er zal verder afgestemd worden met VMM over het tot stand komen van de reductiedoelen, de spreiding van de doelen over de sectoren, de verdeling van de doelen over de verschillende waterlichamen heen en ook over de referentietoestand van de SGBP om onduidelijkheden uit te klaren en de haalbaarheid van de doelen na te streven.

Analyse & opstart nieuwe rendementsvolle projecten

Naast de optimale prioritering van de klassieke projecten, zal ook toegewerkt worden naar de identificatie van nieuwe riolerings- en zuiveringsprojecten met maximale invulling van de reductiedoelstellingen. In 2024 zullen volgende acties concreet uitgevoerd worden:

- Identificeren van mogelijkheden om het aantal tertiaire zuiveringen op te schalen.
- Evaluatie of decentrale zuivering in het nog te optimaliseren/saneren buitengebied kan toegepast worden om sneller de reductiedoelen te behalen.
- Zoektocht naar andere optimalisaties van het zuiveringsproces met een sneller ecologisch resultaat dan de klassieke rioleringsprojecten.

3.3. FINANCIËEL EVENWICHT

3.3.1. Context

De opdracht van Aquafin bestaat uit verschillende budgettaire componenten. De verdere uitbouw en optimalisatie van de infrastructuur, zowel qua technische uitvoering als op vlak van energie-efficiëntie, wordt gerealiseerd via de budgetten voor nieuwe projectopleveringen. Deze investeringen worden (maximaal over 30 jaar) gespreid in de tijd gefactureerd aan de drinkwatermaatschappijen.

De gespreide terugbetaling door de drinkwatermaatschappijen wordt opgevangen door langetermijnfinanciering, waarvan de financieringskost vergoed wordt door het budget rentelasten. Bovenstaande budgetten worden vergoed volgens het principe van redelijke kosten. Aquafin heeft de nodige processen geïmplementeerd om deze redelijkheid te bewaken.

Het resultaat van Aquafin wordt gerealiseerd via een aparte vergoeding op het eigen vermogen en een eventueel tekort of overschot op de vergoeding van de werkingsmiddelen toegekend via het prestatiebudget. Dankzij de invoering van dit prestatiebudget in 2016 beschikt Aquafin over een zekere managementvrijheid om binnen een duidelijk kader de geschikte operationele beslissingen te nemen en onszelf te blijven uitdagen op efficiëntie.

3.3.2. Operationele doelstellingen en acties

Strategische toekenning van middelen

AquaFin werkt planmatig voor de strategische toewijzing van middelen binnen de verschillende enveloppes die toegekend zijn via het budgetoverleg (opleveringsbudget, vergoedingsmodel, financieringskosten, ...).

Sinds de invoering van het prestatiebudget in 2016 neemt AquaFin zelf de verantwoordelijkheid om de door het budgetoverleg toegekende middelen strategisch toe te wijzen binnen het bedrijf en in te spelen op marktomstandigheden en trends. Er wordt zorgvuldig werk gemaakt van investeringen in processen, optimalisaties en innovatie om AquaFin voor te bereiden op de toekomst en om de vereiste efficiëntieverbeteringen te realiseren.

Elk jaar voorafgaand aan het boekjaar vindt een grondige budgetteringsronde plaats. In deze budgetronde worden de strategische doelstellingen van AquaFin opgenomen, zoals bijvoorbeeld de financiering van het digitaliseringsprogramma Digital4us, en wordt maximaal geanticipeerd op marktevoluties zoals bijvoorbeeld de extreme prijsstijgingen van chemicaliën noodzakelijk in het zuiveringsproces. Het goedgekeurde budget wordt, na budgetcontrole van Vlaanderen, getoetst aan een mogelijke herziening in de zomer van het jaar zelf.

De toegekende budgetten worden vastgelegd in de IT-systemen, waarbij bij elke aankoop automatisch gecontroleerd wordt of er voldoende budget aanwezig is op de betreffende kostensoort en kostenplaats. Deze budgetteringsmethodiek stelt AquaFin in staat om de financiële behoeften van het bedrijf in kaart te brengen, maar ook om te sturen op prioriteiten en efficiëntie.

Sinds 2021 wordt – gevalideerd door het budgetoverleg – budget vrijgemaakt voor een noodzakelijke en kritische actualisatie van ondersteunende IT-infrastructuur binnen AquaFin. Het project “Digital4us” bevat 3 luiken, waaronder het luik “Business systems”. Deze omvat onder meer het implementatieproject van SAP dat de processen binnen AquaFin een boost zal geven richting standaardisering om zo toe te laten te investeren in een hogere kwaliteit van opvolging. Dit project bevat ook geavanceerdere tools om de kosten analytisch op te volgen en nacalculaties uit te voeren. AquaFin krijgt zo de mogelijkheid om nog meer in te zetten op actieve budgetcontrole en monitoring.

Acties in 2024:

- **Respect voor een vaste budgetteringscyclus en toegekende budgetten:** In het kader van de budgetopvolging wordt het opgemaakte budget op geregelde tijdstippen geherevalueerd en middelen tijdig gheralloceerd om zo het globaal financieel evenwicht te bewaken.
- **Implementatie van SAP:** De huidige IT-systemen van AquaFin draaien op de ‘mainframe’ AS400. In 2024 is de go live van SAP voorzien, waardoor het jaar in functie staat van de voorbereiding hiervan teneinde de nieuwe kostenstructuur en opvolging tijdig te kunnen implementeren om zo een systeemtechnische budgetbewaking te voorzien.

Strategisch aankoopbeleid

Een strategisch aankoopbeleid haalt het maximum uit de beschikbare middelen en zorgt voor marktconforme aankopen binnen de wetgeving overheidsopdrachten. Met een sterk team wordt strategisch gewerkt op kostenbewust maar ook duurzaam aankopen. Dit betekent dat vragen vanuit de operationele diensten kritisch geanalyseerd worden om het juiste product te identificeren, dat leveranciers met elkaar in concurrentie gesteld worden en dat atypische productgerelateerde markten nauw opgevolgd worden om de juiste parameters mee te nemen in (prijs) onderhandelingen.

Iedere Category Buyer kreeg een aantal categorieën toegewezen waarbinnen die verantwoordelijk is voor de opvolging van alle bestellingen en het beheer van de raamcontracten, waarbij voor iedere aankoopbehoefte een aankoopstrategie en een plan van aanpak wordt opgesteld. Hierbij wordt, naast compliancy en kostenefficiëntie ook rekening gehouden met duurzaamheid en langetermijnoplossingen.

Acties in 2024:

- **Verankering van de afdeling Procurement als category management organisatie:** doel om de totale aankoopportefeuille op het prestatiebudget op een strategische manier te benaderen en zo bij te dragen tot de financiële duurzaamheid van Aquafin.
- **Duurzaam aankopen:** we zullen verder onderzoeken welke positieve impact we kunnen creëren met aangepaste aankoopprocedures waarin een duurzamer product een gunningsvoordeel krijgt als hefboom voor corporate sustainability, en dit zonder dat hierdoor de financiële duurzaamheid van Aquafin in het gedrang komt.

Responsabilisering

Financieel duurzaam handelen is een vaardigheid én een ingesteldheid. Dat kan niet enkel opgevangen worden door processen en rapporten. Via opleidingen en sensibilisering stimuleert Aquafin voortdurend het kostenbewustzijn van elke medewerker.

Acties in 2024:

- **Verdere uitbouw budgetrapportering in functie van wijzigende businessbehoeften:** we zullen de periodieke kostenrapportering verder standaardiseren maar ook differentiëren per directie. We zullen ook een financieel dashboard ontwikkelen voor onze interne KPI-rapportering.
- **Opmaak opleidingen rond kosten en opbrengstenbegrippen in SAP:** doel is dat alle medewerkers bestellingen correct kunnen plaatsen en ook kosten, opbrengsten en budgetten efficiënt kunnen opvolgen. Zo kunnen ze zelf tijdig de nodige bijstellingen doorvoeren om de toegekende middelen maximaal te laten renderen.

3.4. VEILIG WERKEN

3.4.1. Context

Voor Aquafin is veilig werken een kernwaarde, verankerd in de geformuleerde ESG-doelstellingen op het niveau van medewerkers, contractoren en omgeving.

Het doel is duidelijk: nul ongevallen, nul letsels, een werkomgeving waarin iedereen veilig kan werken, waar veiligheidsprocedures worden nageleefd en waar medewerkers en aannemers actief bijdragen aan het identificeren en beheersen van risico's waaraan zichzelf en derden blootgesteld kunnen worden.

Door te investeren in veilige installaties en processen, competente en veiligheidsbewuste medewerkers en door open en transparante samenwerking met contractoren wordt het veiligheidsniveau van Aquafin continu verbeterd. We nemen ook een voortrekkersrol op binnen de sector om samen verder te bouwen aan een veilige werkomgeving, voor al onze medewerkers, voor de medewerkers van onze partners en voor onze omgeving.

Het veiligheidsbeleid binnen Aquafin steunt op drie pijlers: veiligheidsbewuste en competente medewerkers, veilige installaties en veilige werven.

Tien principes vormen de leidraad:

- Het bevorderen van een cultuur van veiligheid waarin alle medewerkers hun verantwoordelijkheid opnemen.
- Risicobeheersing voor het waarborgen van een veilige werkomgeving voor iedereen.
- Voorzien van training voor alle betrokken partijen, inclusief aannemers.
- Werken aan continue verbetering via leren van incidenten en ongevallen en implementeren van verbeteracties om herhaling te voorkomen.
- Benadrukken van het belang van samenwerking en partnerschap.
- Het voldoen aan wet- en regelgeving zorgt uiteraard voor een solide basis mbt veiligheidsnormen en -praktijken.
- Veiligheidsbewustzijn en betrokkenheid zijn van vitaal belang voor een veilige werkomgeving. Het is een collectieve verantwoordelijkheid om iedereen 's avonds veilig weer naar huis te laten gaan.
- Conformiteitsbeheer voor onze interne processen en voor de samenwerking met aannemer.
- Een continue evaluatie en monitoring van veiligheidsprestaties, met regelmatige audits en inspecties.
- Transparantie en communicatie spelen een cruciale rol bij het versterken van het beleid.

3.4.2. Operationele doelstellingen en acties

Om onze basisdoelstelling van nul ongevallen te bereiken, werkt Aquafin op verschillende domeinen. Het veiligheidsactieplan (VAP) biedt een gestructureerd kader om de veiligheid op de werkvloer te bevorderen. Ook de interne preventiedienst draagt bij aan het creëren van een veilige werkomgeving, het verminderen van arbeidsongevallen en het beschermen van de gezondheid en het welzijn van werknemers binnen de onderneming. Aanvullend heeft Aquafin de WAVE-programma's, kort voor 'Ik werk aan veiligheid', die zowel op eigen medewerkers als op partners in de bouwsector gericht zijn. Het derde programma dat in 2023 is opgestart, focust op veilig werven en contractorveiligheid.

Acties in 2024:

- **Implementatie van werkvergunningen:** met dit systeem worden aannemers zich bewust van de specifieke risico's bij de uitvoering van hun opdracht en kunnen ze de nodige maatregelen treffen om deze risico's te beheersen. Dit vermindert de kans op ongevallen, incidenten en schade aan de installaties en zorgt voor het vereiste juridische kader met betrekking tot het werken met derden, zoals opgenomen in de wet welzijn.
- **Vormgeving van een werf van de toekomst:** Aquafin zal een 'werf van de toekomst' opzetten, waarin vooruitstrevende methoden en benaderingen van veiligheid, communicatie en hinderbeperking worden gedemonstreerd. Zo wil Aquafin zijn voortrekkersrol binnen de sector opnemen en aannemers en lokale overheden inspireren.
- **Uitbouwen conformiteitsbeheer:** conformiteitsbeheer omvat niet enkel het uitvoeren van wettelijk verplichte keuringen met een vastgelegde frequentie maar ook het uitvoeren van inspecties en keuringen van assets die aan degradatie onderhevig zijn. Voor het tweede deel wordt een systematiek uitgewerkt die dit laatste luik structureel verankert binnen de organisatie.
- **Werken in riolering achter ballonafsluiters:** als onderdeel van het Veiligheidsactieplan worden de risico's en de huidig gedefinieerde preventiemaatregelen bij de uitvoering van werken achter ballonafsluiters geëvalueerd. Indien nodig zullen we alternatieve werkmethoden uitwerken, eventueel in samenspraak met de sector.
- **Regiowerking preventieadviseurs opzetten:** binnen de directie Operations is een structuur opgebouwd waarbij gewerkt wordt in vier regio's. Elke preventieadviseur wordt toegewezen aan één van de vier regio's waarin Operations opgedeeld is. Dat zorgt voor een diepgaande kennis van de regio en een betere afstemming van veiligheidsmaatregelen op specifieke situaties.

3.5. AUTOCONTROLE

3.5.1. Context

In de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Aquafin werd vastgelegd dat Aquafin resultaatgericht wordt aangestuurd. De goede werking van Aquafin wordt geëvalueerd aan de hand van een set van kritische prestatie-indicatoren (KPI's) die evenwichtig verdeeld worden over de verschillende beleidsprioriteiten. Ook werd de toezichtrol van VMM gewijzigd. Waar vroeger vooral operationeel werd toegekeken op onze resultaten, staan we nu zelf in voor de controlemechanismen die ervoor zorgen dat de afgesproken doelstellingen worden bereikt. Meer autonomie gaat dus gepaard met meer verantwoordelijkheden voor Aquafin zelf. Daarom implementeert Aquafin een autocontrolesysteem om ervoor te zorgen dat deze verhoogde autonomie correct ingevuld wordt.

De raad van bestuur van Aquafin is verantwoordelijk voor het goedkeuren en evalueren van de bestaande systemen voor interne controle en risicobeheer. Het auditcomité heeft een cruciale rol in het toezicht op de werking van het interne controlesysteem en in het bijzonder op het financiële verslaggevingsproces. Onderwerpen die een financieel, milieu- of ander risico inhouden, worden besproken op de wekelijkse directievergaderingen.

Aan VMM wordt gerapporteerd over de set van gedefinieerde KPI's, die zich richt op: Projectmanagement, Asset Management, Operations, Finance en Overkoepelende domeinen. Binnen deze domeinen wordt onder andere ingezet op effectiviteit, efficiëntie en zuinigheid. De kritische prestatie indicator laat toe om de prestaties van een proces of activiteit te meten en trends op te volgen.

Daarnaast werd een 3-lijnsmodel uitgewerkt voor de beheersing van risico's, waarop VMM toezicht houdt. Er worden controles op verschillende niveaus uitgevoerd:

- Eerste lijn: de business is verantwoordelijk voor het uittekenen van de processen en het beheersen van risico's door het uitvoeren van controleactiviteiten en -procedures.
- Tweede lijn: de business wordt daarbij ondersteund door de afdeling Portfolio management die een kritische blik werpt op het autocontrolesysteem door middel van audits en ook verbeteringen voorstelt.
- Derde lijn: de dienst Interne Audit biedt onafhankelijke assurance over de toereikendheid en effectiviteit van het controlesysteem. Interne Audit voert hiertoe interne audits uit in opdracht van het auditcomité. Specifiek in het kader van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest worden assurance audits uitgevoerd die gerapporteerd worden naar de Vlaamse Milieumaatschappij.

3.5.2. Operationele doelstellingen en acties

Aangezien de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst begin 2023 goedgekeurd is, staat voor de autocontrole 2023-2024 in het teken van de implementatie van deze nieuwe KPI-rapporteringen en de uitrol van het 3-lijns risicobeheersingsmodel.

Acties in 2024:

- **Verankering KPI's:** we zullen de processen onderliggend aan de indicatoren bijsturen in functie van de vastgelegde referentiewaarden en de controlematrix actualiseren. We zullen ook de systematiek van opvolging, analyse en rapportering van KPI's verder optimaliseren. Aquafin voorziet om vanaf begin 2024 de volledige KPI-set te rapporteren.
- **Verankering autocontrolesysteem:** Aquafin zal zoals afgesproken operationele audits (2e lijn) uitvoeren en assurance audits (3e lijn) ter validatie van het autocontrolesysteem.

A close-up photograph of a woman with blonde hair, wearing a white hard hat and an orange safety vest over a pink shirt. She is smiling broadly and looking towards the camera. In the background, there is a blurred view of a building under construction with dark window frames. The overall scene is bright and positive.

4. Vertaling naar het budget

4.1. BUDGETCYCLUS

De inkomsten van Aquafin worden vastgelegd tijdens een standaard budgetcyclus. Op twee sleutelmomenten wordt het budget van een bepaald boekjaar besproken met het Vlaamse Gewest. De budgetopmaak vindt doorgaans plaats in het tweede kwartaal van het voorgaande boekjaar; de budgetaanpassing gebeurt in het eerste kwartaal van het lopende boekjaar.

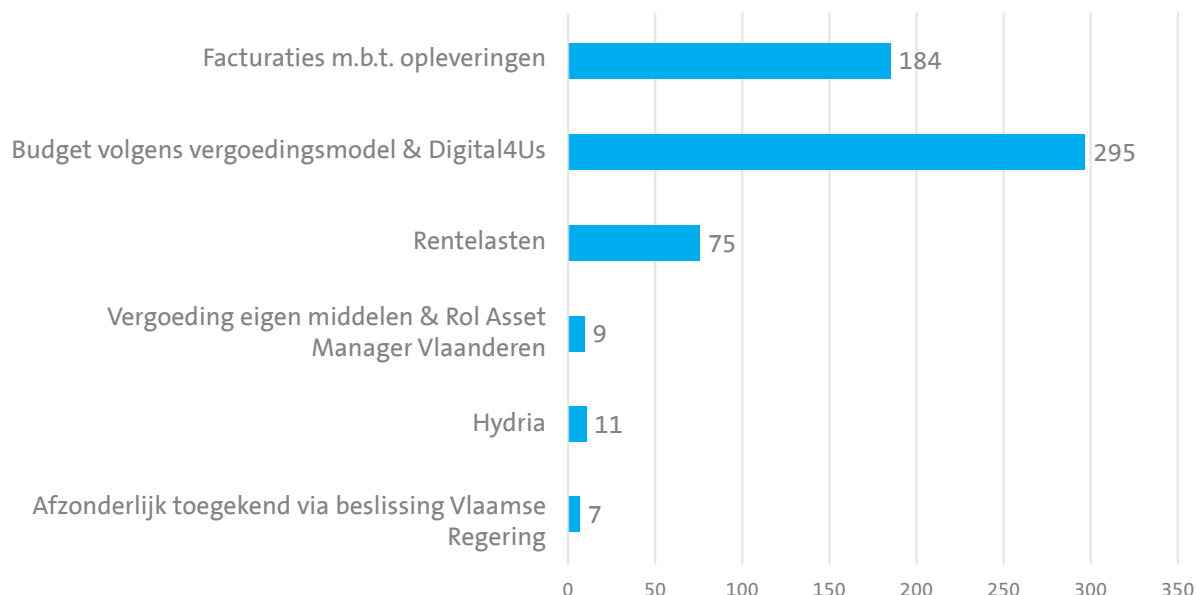
Op het budgetoverleg wordt invulling gegeven aan volgende budgetten:

- Facturaties met betrekking tot de oplevering van projecten
- Werkingskosten bestaande uit:
 - Budget volgens vergoedingsmodel (inclusief digitaliseringsprogramma)
 - Rentelasten
 - Vergoeding eigen middelen en rol Asset Manager Vlaanderen
- Budget Hydria

Eventueel kunnen deze budgetten aangevuld worden met door de Vlaamse Regering afzonderlijk toegekende budgetten.

Bij budgetopmaak 2024 werden onderstaande budgetten goedgekeurd:

Budgetopmaak 2024 (mio €)

Het afzonderlijk budget van 7 miljoen euro goedgekeurd door de Vlaamse Regering betreft een uitbetaling gerelateerd aan de bouw van de slibmonoverwerker in Gent (milestonevergoeding) en de tweede helft van de toegekende middelen in het project rond het hergebruik van restwater (zie hoger).

Aquafin ambieert de doelstellingen beschreven in voorgaande hoofdstukken binnen de goedgekeurde budgetten te realiseren. Dit uiteraard rekening houdende met de wijzigingen naar aanleiding van budgetcontrole en de finale herrekening van het prestatievergoedingsmodel op basis van de werkelijke onderliggende parameters (bvb gezondheidsindex), conform de goedgekeurde principes voor de bepaling van de budgetten.

Dit hoofdstuk geeft een toelichting over de nadere invulling van het budget 2024 zoals vastgelegd op het budgetoverleg.

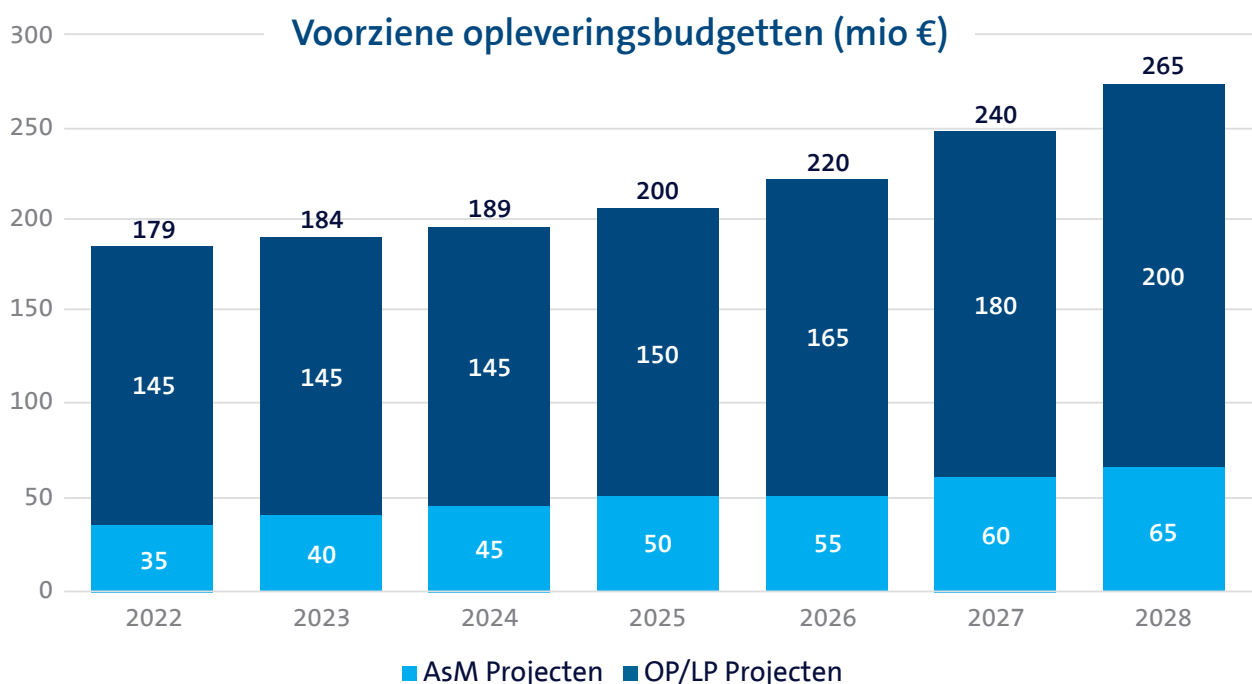
4.2. FACTURATIES UIT OPLEVERINGEN

Bij budgetopmaak 2024 werd een facturatiebudget van 184 miljoen met betrekking tot opleveringen goedgekeurd. Hiervan ligt 84% al volledig vast, aangezien het gaat om een doorfacturatie van opleveringen tot en met 2022. Het aandeel doorfacturatie met betrekking tot 2023, dat bij budgetcontrole 2024 gekend zal zijn, wordt geraamd op nog eens bijna 6%, waardoor het grootste deel van het facturatiebudget (90%) eigenlijk met zekerheid vastligt.

De onzekerheid beperkt zich dus tot de 10% die afkomstig is van de opleveringen van de projecten in het jaar zelf. De eindafrekening van de facturaties uit oplevering gebeurt op basis van de werkelijke opleveringen. Hoewel het exacte bedrag pas op het einde van het boekjaar 2024 gekend is, kan wel met zekerheid gesteld worden dat het bij budgetcontrole vastgelegde bedrag zal volstaan. Dat komt omdat zowel het opleverings- als facturatiebudget als plafond beschouwd worden: wanneer een overschrijding van het facturatiebudget zich zou aankondigen, remt Aquafin op de invulling van het opleveringsbudget.

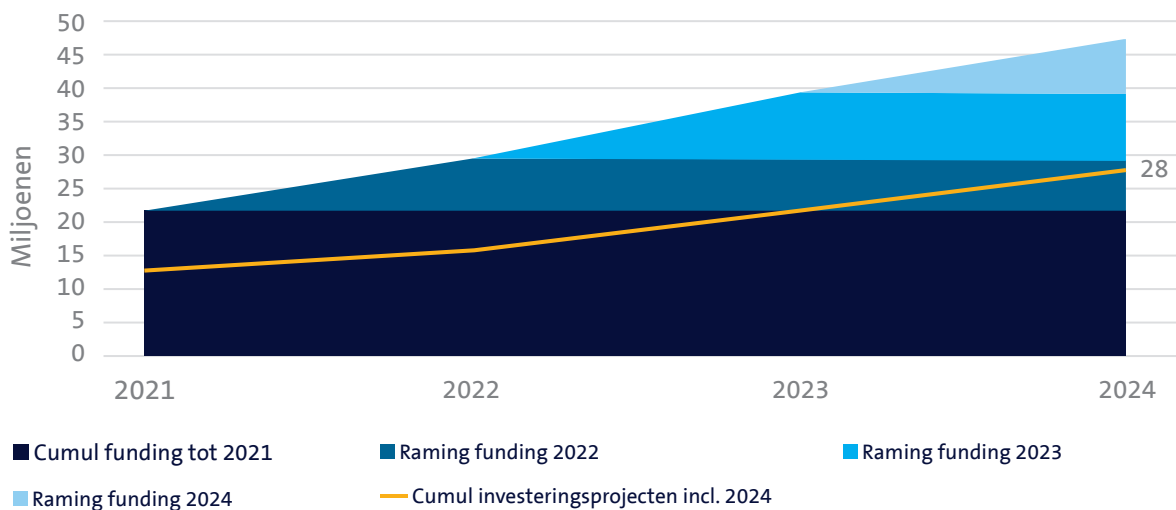
Tot en met 2028 wordt voor de facturaties met betrekking tot OP en AsM, een geleidelijke toename met 5 à 10 miljoen euro per jaar voorzien. Deze toename is het gevolg van onderstaande evolutie van de opleveringsbudgetten, die voor de jaren 2023-2027 ook terug te vinden is in het investeringsplan (hoofdstuk 2). Voor het jaar 2028 werd als voorstel voor de meerjarenraming uitgegaan van een verdere doorstijging van de investeringsmachtiging in lijn met voorgaande jaren.

Onderstaande opleveringsbudgetten zijn zoals aangegeven indicatief en zullen definitief bekrachtigd worden op het jaarlijkse budgetoverleg.

Wat betreft de energieprojecten wordt de budgettaire ruimte voorzien door een 'energiefonds', dat opgericht werd samen met de inwerkingtreding van het gekalibreerd vergoedingsmodel van Aquafin in 2017. De investeringen vanuit het energiefonds passen in het afsprakenkader m.b.t. het energiefonds, goedgekeurd op het Samenwerkingsovereenkomst-overleg van 28 februari 2023. De afsprakennota beschrijft enerzijds welk type investeringen en kosten kunnen vergoed worden vanuit het energiefonds en anderzijds op welk manier het fonds gefinancierd wordt, met name het terugverdieneffect van de gerealiseerde energiebesparende investeringen. De budgettaire ruimte op het energiefonds wordt elk budgetoverleg gemonitord.

Onderstaande grafiek geeft de cumulatieve funding en de aanwending van middelen in het energiefonds weer sinds 2021. De stijgende budgettaire ruimte onder het energiefonds, die eind 2024 geraamd wordt op 20 miljoen euro, laat toe om de omschakeling naar een klimaatfonds mogelijk te maken en zo in te spelen op nieuwe opportuniteiten.

Algemene aanname is dat de historische trend zich zal verderzetten en de financiering van het fonds verzekerd blijft zolang niet geraakt wordt aan het huidige model: aangezien er elk jaar meer en meer projecten gerealiseerd worden, is het te verwachten dat het volume bespaarde energie verder zal toenemen, ook al kan een dalende energieprijis deze verwachting nog enigszins temperen.

Op het budgetoverleg 2024 is eveneens afgesproken om voor de nieuwe banddrogers (zie §2.2.3) een afzonderlijk bijkomend opleveringsbudget te voorzien. Om dit project budgetneutraal te kunnen uitvoeren, is afgesproken om eveneens een bijdrage uit het energiefonds hiervoor te voorzien. Dit is voorzien vanaf 2027 en het exacte bedrag zal nog voorwerp uitmaken van een toekomstige beslissing van het budgetoverleg.

4.3. BUDGET VOLGENS VERGOEDINGSMODEL

Het budget volgens vergoedingsmodel wordt bepaald aan de hand van een formule die goedgekeurd werd door de Vlaamse Regering op 20 oktober 2017. Binnen deze formule relateert Aquafin een groot deel van de werkingsmiddelen in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst aan een beperkt aantal voorgedefinieerde outputtargets. Het berekende budget betreft een totaalbudget voor de werkingskosten van Aquafin in functie van zijn bovengemeentelijke opdracht als geheel, zonder hierbij tussenschotten te creëren tussen de enveloppes, of tussen personeelskosten en overige werkingskosten, met uitzondering van het budget voor energie:

- **Energie** wordt deels vergoed aan actual geboekte kost (hoofdzakelijk gas, stoom, stookolie en elektriciteit laagspanning) en deels op basis van een energiemodel (hoofdzakelijk elektriciteit hoogspanning op RWZI's). Het verschil tussen het energiemodel en het werkelijke verbruik wordt toegekend aan het energiefonds zodat de kostprijs van energie budgetneutraal voor Aquafin is. Voor de aankoop van energie werkt Aquafin samen met het VEB. Hierbij wordt twee derde van het geraamde verbruik tot 2026 stelselmatig vastgeklikt in lijn met de indekkingsstrategie die door de raad van bestuur goedgekeurd is.
- **Werkingskosten excl. energie** worden vergoed op basis van een vergoedingsmodel aangevuld door enkele specifieke kosten die één op één doorgerekend worden. De belangrijkste elementen zijn:
 - Het patrimonium in dienst op 31 december van het voorgaande jaar
 - De vuilvracht van het voorgaande jaar
 - De bij budgetoverleg vastgelegde opleveringen OP van het boekjaar zelf en drie hierop volgende jaren
 - De bij budgetoverleg vastgelegde opleveringen AsM van het boekjaar zelf en drie hierop volgende jaren
 - De loonindex
 - De gezondheidsindex van het desbetreffende boekjaar
 - De efficiëntiewinst opgelegd aan Aquafin
 - De kosten voor de exogene elementen en afzonderlijk berekende enveloppes

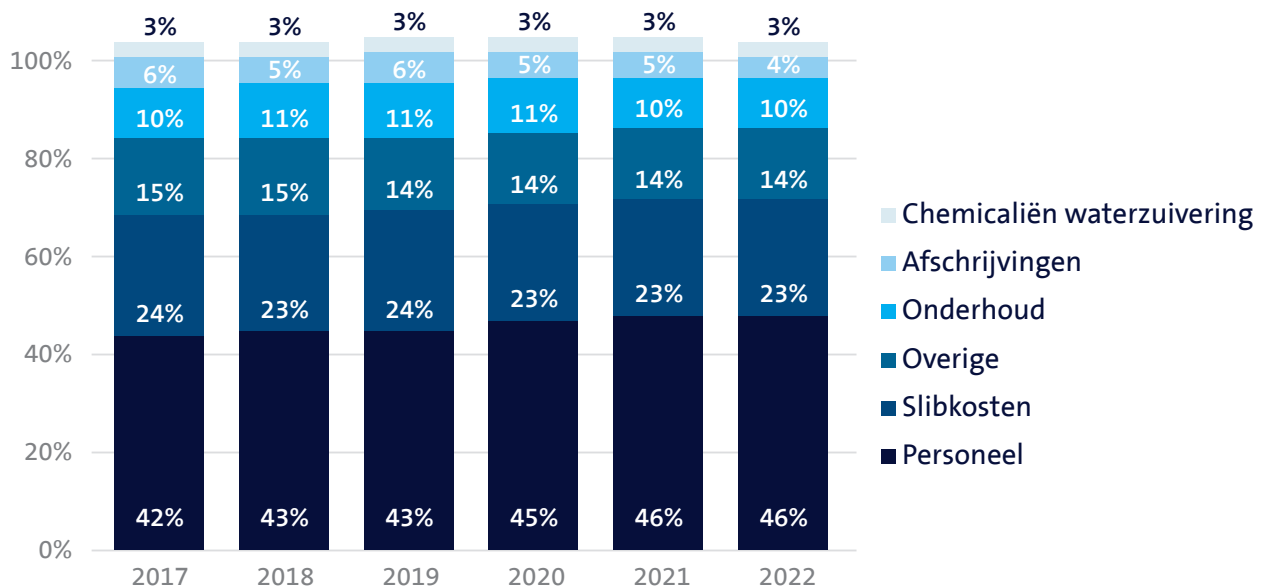
Daar waar het budget wordt bepaald aan de hand van best geraamde volumes eindproducten en indices, vindt de eindafrekening plaats op basis van de reële indices en de geleverde hoeveelheden eindproduct. De meeste outputparameters liggen grotendeels vast bij budgetcontrole. De afrekening vindt pas plaats in het daaropvolgende jaar, waardoor het Vlaamse Gewest op het moment van budgetcontrole een grote budgetzekerheid heeft.

Bij budgetopmaak 2024 werd het budget volgens vergoedingsmodel berekend via de raming van indices, parameters, afzonderlijk berekende enveloppes, exogene elementen. In de berekening werd voor het jaar 2024 bij het budgetoverleg voorlopig een bijkomende efficiëntiefactor van 1,5% ingeschreven. Gezien de reeds gerealiseerde structurele efficiëntiewinsten (>12,5% vergeleken met de normeringsperiode) wordt dit percentage momenteel herbekeken om eventueel nog neerwaarts te herzien: de verdere verhoging

van de efficiëntiefactor zonder negatieve impact op de operationele doelstellingen, namelijk het zuiveren afvalwater en het opleveren van projecten op een veilige en duurzame manier, wordt moeilijker en moeilijker haalbaar.

Concreet werd op het budgetoverleg 2024 dd 28 juni 2023 een budget goedgekeurd van 295 miljoen euro volgens vergoedingsmodel, waarvan 81 miljoen euro betrekking heeft op energie. Het digitaliseringsprogramma van Aquafin wordt gefinancierd vanuit dit budget, in combinatie met de reeds ontvangen middelen in het kader van de Vlaamse Veerkrachtfiche en de bedrijfsvoorheffing die gerecupereerd wordt in het kader van O&O. Wanneer deze laatste maatregel onvoldoende financiering zou genereren, kan op het budgetoverleg beslist worden om dit budget aan te vullen met andere financieringen.

Aquafin zet deze middelen zo optimaal mogelijk in om de hogergenoemde strategische en operationele doelstellingen te verwezenlijken. De afgelopen 5 jaar werden de budgetten exclusief energie als volgt aangewend:

Dit toont dat – ondanks de managementvrijheid – de business van Aquafin van die aard is dat grote verschuivingen zich niet kunnen voordoen.

De interne toewijzing van budgetten is het resultaat van grondige analyse van de noden van het bedrijf. Voorlopig is er geen reden om aan te nemen dat er grote wijzigingen zouden optreden ten opzichte van bovenstaande historische indeling, al zijn er toch een paar aandachtspunten zoals de impact van weersomstandigheden, de toenemende druk op de onderhoudsbudgetten en de toekenning van budgetten voor exogene elementen in het vergoedingsmodel. Een beknopte toelichting voor deze aandachtspunten wordt hieronder vermeld:

- Het verleden heeft aangetoond dat de werkelijke kosten van Aquafin sterk beïnvloed worden door het weersomstandigheden, en meer in het bijzonder de hoeveelheid neerslag. Zo waren er in het natte jaar 2021 uitzonderlijk hoge kosten voor transport en verwerking van slib. Met uitzondering van de vergoeding voor energie, geven dergelijke klimaatinvloeden geen aanleiding tot een ogenblikkelijke aanpassing van de vergoeding in het desbetreffende boekjaar. Als het toegenomen neerslagvolume zich ook vertaalt in toegenomen vuilvracht wordt dit een jaar later verrekend. Aquafin monitort gedurende het jaar op continue basis de kosten versus de inkomsten, waarbij rekening gehouden wordt met elementen die het boekjaar overschrijden.

- De onderhoudsbudgetten staan steeds meer onder druk. Binnen het vergoedingsmodel stijgen de inkomsten weliswaar mee met het aantal installaties in dienst, uitgedrukt in patrimoniumeenheden, maar het aspect van de veroudering van het patrimonium wordt onvoldoende gecapteerd. Ten tijde van de opmaak van het vergoedingsmodel was het belangrijkste deel van de infrastructuur vrij recent uitgebouwd. Sindsdien werd het patrimonium steeds ouder, waardoor de onderhoudsbehoefte nu al duidelijk is gestegen en in de toekomst alleen nog verder zal toenemen. Bovendien is de stijging van de onderhoudskosten sterk afhankelijk van de mate waarin er tijdig geïnvesteerd wordt in renovaties en vervangingen. De huidige Asset Management budgetten voor vernieuwing zijn onvoldoende om de gemiddelde leeftijd van de infrastructuur te stabiliseren. Als een gevolg hiervan, verwachten we een verder toenemende onbalans tussen de stijgende onderhoudsnoden en de beschikbare middelen op basis van patrimoniumeenheden in het vergoedingsmodel.
- Bij de toewijzing van de budgetten wordt bijzondere aandacht gegeven aan nieuwe initiatieven die Aquafin opneemt ten gevolge van een gewijzigd afsprakenkader, gewijzigde wetgeving of marktomstandigheden, de implementatie van digital4Us, etc. Voorbeelden van initiatieven die zullen gerealiseerd worden binnen het hierboven vermelde budget 2024 zijn: de overname van RWZI-meetnetten van VMM, de opstart van een proefproject voor micropolluentenverwijdering op RWZI Aartselaar, de verdere uitrol van Digital4US en de impact van gewijzigde wetgeving op bijvoorbeeld het aantal vereiste emissiemetingen en de nood aan digitale vervoerdocumenten. Aquafin zal al deze initiatieven realiseren binnen de principes van het overeengekomen budget volgens het vergoedingsmodel.

4.4. RENTELASTEN

Aquafin's opdracht is onder meer de prefinanciering van de hogervermelde investeringsprojecten in afwachting van de geleidelijke doorfacturatie aan de drinkwatermaatschappijen. Op 31/12/2022 bedroeg de langetermijnschuld van Aquafin meer dan 2,2 miljard euro.

Aquafin factureert de rentelasten op basis van de budgetten vastgelegd op het budgetoverleg (75,1 miljoen euro voor 2024). Eventuele afwijkingen ten opzichte van deze geraamde rentelasten worden in het daaropvolgende jaar verrekend. Deze afwijkingen zijn echter over het algemeen zeer beperkt: het rentebudget bestaat namelijk voor meer dan 90% uit rentelasten op lange termijn. De overige 10% betreft hoofdzakelijk kortetermijnrentelasten, aangevuld met een beperkte fractie kosten met betrekking tot kredieten, diverse lasten/opbrengsten en kosten waarborg.

Ongeveer 80% van deze langetermijnrentelasten hebben betrekking op kredieten en rente-indekkingen die afgesloten werden tot en met 2022. Daarnaast is ongeveer één derde van de toekomstige rentevoeten al vastgeklikt met indekkingen, waardoor de zekerheid van de langetermijnrentelasten – en dus van de totale rentelasten – relatief hoog ligt.

Op de raming van de kortetermijnrentelasten is een ruimere afwijking mogelijk omwille van de variabiliteit van de rentevoet van de KT-financieringen en de moeilijkere inschatting van de behoeften doorheen het jaar. De variabiliteit kan echter gerelativeerd worden, aangezien er voor 2024 slechts ongeveer 7% van het rentebudget toegekend wordt aan KT-rentelasten.

De kosten met betrekking tot kredieten vertegenwoordigen slechts 1% van het rentebudget en liggen vrijwel volledig vast. De resterende componenten van het rentebudget zijn dermate klein dat de variabiliteit verwaarloosbaar is.

4.5. VERGOEDING EIGEN MIDDELEN (INCL. ASSET MANAGER VLAANDEREN)

Aquafin ontvangt een budget ‘vergoeding eigen middelen’ (bepaald als 1,95% van het eigen vermogen, verhoogd met de vennootschapsbelasting op de activiteiten binnen de samenwerkingsovereenkomst) dat dient om de fluctuaties van het operationeel resultaat op te vangen zonder dat er een negatief financieel resultaat bereikt wordt. Van dit budget wordt 1,75 miljoen euro gereserveerd voor de opdracht van Asset Manager Vlaanderen.

Deze opdracht betreft nieuwe taken op vier domeinen:

- De investeringen voor de uitbreiding van het overstortmeetnet
- Responsabilisering via doelstellingen via invulling van een matchmaker rol inzake uitvoeringsplanning
- Rapportering aan VMM over toestand Vlaamse riolen en de mijlpalen die werden uitgezet via de ontwikkeling van een digitale statustool
- Efficiënt rioleringsnetwerk door netwerkarchitectuuroverleg op te starten met alle rioolbeheerders, een digitaal hydronautplatform op te zetten en door te investeren in een grootschalig meetnet om de overstortwerking in kaart te brengen.

Hierbij wordt voorrang gegeven aan de uitbouw van het overstortmeetnet en de invulling van de matchmaker rol. De resterende onderdelen zullen uitgerold worden in functie van budgettaire beschikbaarheid. Aquafin zal deze middelen op de balans reserveren en aanwenden in functie van de voortgang van de gemaakte kosten.

4.6. HYDRIA

Aangezien Hydria, de Brusselse afvalwaterzuiveraar, ook huishoudelijk afvalwater afkomstig uit Vlaanderen zuivert, draagt Vlaanderen een deel van de exploitatie- en investeringskosten van de betrokken zuiveringsinfrastructuur. Sedert 2007 is het contract tussen beide gewesten deels overgenomen door Aquafin en Hydria om de betalingsstromen op een efficiënte wijze te kunnen regelen. Hierdoor ontvangt Aquafin de nodige financiering om deze kost te kunnen betalen.

Bij budgetopmaak 2024 werd 11 miljoen euro voorzien als raming. Bij budgetcontrole 2024 zal deze voorlopige raming indien nodig bijgesteld worden aan de hand van een gedetailleerde raming van Hydria. De afrekening van dit exogeen budget gebeurt op basis van de werkelijke kosten. Typisch bedraagt de afwijking tussen werkelijke kost en raming bij budgetcontrole niet meer dan 1%.

Voor de komende jaren wordt ervan uitgegaan dat de het budget Hydria een indexering zal kennen.

4.7. UITZONDERLIJKE BUDGETTEN VIA BESLISSINGEN VLAAMSE REGERING

Eind 2022 keurde de Vlaamse Regering twee afzonderlijke budgetten goed

SlibMonoVerwerker Gent Zeehaven (zie ook §2.2.3.)

Het eerste budget zal aangewend worden in het kader van de bouw van een slibmonoverwerker op de site van Arcelor Mittal in Gent (zie hoger). Ambitie is deze in 2026-2027 operationeel te hebben. In het kader van dit investeringsproject worden een aantal milestonepayments voorzien, waarvoor een bedrag van 30,7 miljoen euro (VAK) goedgekeurd werd op de ministerraad van 9 december 2022. Dit zal vereffend worden volgens onderstaand (VEK)schema:

- 2023: 4,5 miljoen euro
- 2024: 9,1 miljoen euro
- 2025: 8,6 miljoen euro
- 2026: 8,6 miljoen euro

Aquafin zal deze middelen op de balans reserveren en aanwenden in functie van de milestonepayment of de noodzakelijke verbrekingsvergoeding in geval van een negatief vergunningsproces.

Project Restwater (zie ook §2.2.3.)

Het tweede bijkomend budget betreft het hergebruik van restwater voor land- en tuinbouw. In het verlengde van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen Aquafin en het Vlaamse Gewest en het aangepaste decretale kader waarin we werken, kende de Vlaamse Regering deze bijkomende opdracht (type 2) toe aan Aquafin. De financiering van dit project via Europese Relancemiddelen werd op de ministerraad van 16 december 2022 goedgekeurd voor 5 miljoen euro (VAK). De vereffening zal verlopen volgens onderstaand (VEK)schema:

- 2023: 2,5 miljoen euro
- 2024: 2,5 miljoen euro

Aquafin zal deze middelen op de balans reserveren en aanwenden in functie van de voortgang van de gemaakte kosten.

Aquafin NV, Dijkstraat 8, B-2630 Aartselaar

Tel. 03 450 45 11 • fax 03 458 30 20

e-mail: info@aquafin.be • www.aquafin.be

Verantwoordelijke uitgever: Jan Goossens, algemeen directeur Aquafin NV